

No 289.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Dyoskora.
Niedz. św. Waleryana M.
Pon. św. Euzebiusza B.
Wt. św. Łazarza B.
Śr. Oczekiwanie NMP.
Czw. św. Daryusza M.
Piąt. św. Teofila M.

Wschód słońca godz. 8 m. 05
Zachód słońca godz. 3 m. 45
Dług. dnia godz. 7 m. 42
Ubycie słońca godz. 9 m. 02

GENA PRENUMERATY:

W ŁÓDZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięczn. „ „ 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie „ 3 „ 70

Zagranicą:

Miesięcznie rb. 1 kop. 10

Redakcja

w Łodzi

ul. Przejazd № 6.

Telefona № 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, społeczny i literacki, ilustrowany.

Sobota, dnia 14 grudnia 1912 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENY OGŁOSZEN: Nadesłane przed tekstem 50 kop. za wiersz petitowy. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyraża (dla poszukujących pracy po 1¹/₂ kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. Artykuły bez oznaczenia honoraryum Redakcja uważa za bezpłatne: rękopisów drobnych nie zwraca. Ogłoszenia w tekście 1 rub. za wiersz petitowy. Ogłoszenia, których terminy przypadają w dni świąteczne, drukujemy w przed dzień święta lub po święcie.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 1—2-jej po południu.

Teatr „SCALA”

Telef. № 15-04. Cegielniana 18.
Nadzwyczajny program

10 pierwszorzędných atrakcyi 10

Ceny zmniejszone. Ceny zmniejszone.

Sensacja!!!

Kwartet włoceńców syberyjskich z katongi

z najnowszym reper-
tuarem i dekoracyami

ELLE VAN DER WETT

Etoile
americains.

IVE BERRY

Najlepszy amer. skoczek wykonywa-
jący swój znakomity skok śmiertelny.

ANNY MILES-LINKE:

The Nigger Girl. Wstępny ulubiecia publ. warszawsk. Spiewaka-
humorysty w oryginalnym repertuarze kabaret.

URSZ-URSZTEINA.

Dyrekcya.

KURSY HANDLOWE pod kierunkiem **STANISŁAWA LIPIŃSKIEGO**
PIOTRKOWSKA 157. TELEFON 8-58.

Dnia 16 stycznia 1913 r. rozpoczyna się trwający do 15 maja **nowy kurs** następujących przedmiotów:
1) Buchalterya 4 godz. tygodniowo (wykład w języku polskim i oddzielnie w niemieckim. 2) Buchalterya bankowa (dla osób znających zasady buchalteryi) 1 godz. tyg. 3) Buchalterya fabryczna (specjalnie w zastosowaniu do przemysłu włóknistego) 1 godz. tyg. 4) Arytmetyka handlowa 2 godz. tyg. 5) Korespondencya w języku polskim, rosyjskim i niemieckim po 2 godz. tyg. 6) Stenografia 5 godz. tyg. 7) Pisanie na maszynie.
Opłata w stosunku Rb. 6.25 za 1 godz. lekcyi tygodniowo.
Zapisy przyjmuje kancelarya Kursów od 7 do 9 wieczorem codziennie, prócz sobót i niedziel. 3921

Pokaz choinek ludowych

Na korzyść ochronki i Towarzystwa Opieki nad dziećmi przy ulicy Ciemnej 76, odbędzie się w dniach 13, 14 i 15 grudnia r. b. w lokalu Towarz. „Lutnia” Piotrkowska 108 pokaz 5 odmian 4686

Choinek ludowych

oraz sprzedaż ozdób choinkowych. Wejście dla dorosłych kop. 20 dzieci i młodzieży 10

Bazar świąteczny na korzyść T-wa oświat. „Wiedza”

został otwarty w domu przy ulicy Piotrkowskiej № 106.

Poleca: zabawki wyrobu ludowego, od 10 kop., ozdoby choinkowe swojskie od 7 kop. i różne podarki gwiazdkowe po cenach bardzo przystępnych. 3947

POLECANY NA ŚWIĘTA **TYTONIE** UZNANEJ DOBROCI

„ARABSKIE” (aromatyczne) od 1.84 do 8.60 za funt.

„KWIAT YAKA” (łagodne) od 1.84 do 12.— za funt.

„OBSTALUNKOWE” (specyalne mieszanki) od 1.80 do 6 60 funt. 3937

Kalinowski i Przepiórkowski :: „FABRYKA TAB. NOBLESSE” W WARSZAWIE.

Teatr Popularny

Dziś w sobotę o g. 8 m. 15 1-szy raz „Wojna podczas pokoju” 5 aktach

Jutro w niedzielę przy ul. Konstantynowskiej 16. „Chata za wsią” wieczorem „Wojna podczas pokoju”

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych

D-rów Falka, Golca i Jelnickiego

ulica Wólczańska № 36. — Telefonu 14-81.

Dla chorych stałych (oddzielne pokoje i ogólne sale) i przychodnich. (Porada 60 kop.—Godz. przyjęć od 8—9 rano, 11¹/₂—1¹/₂, w południe i 7¹/₂—8¹/₂, wieczorem, w niedzielę i święta od 8—10 rano i od 12¹/₂—1¹/₂, po południu Roentgen, leczenie światłem i elektrycznością. — Badanie krwi przy syfilisie. 341

KAZIMIERZ OSSOWSKI inżynier i obrońca patentowy.

BIURA PATENTOWE.

PETERSBURG—Wozniesienskij Prospekt № 20.
BERLIN—Potsdamerstr. № 5, 519

PATENTY na wynalazki

marki, modele etc.

Inżynier **D. FRAENKEL** 1957

Warszawa, ul. Nowogrodzka № 23.

Podogrykom
Reumalykom
Artrytykom

Wskazane zalecają jedynie
Piperazyne
MIDY

ponieważ ona rozpuszcza kwas moczowy
najenergiczniej najlepiej asymiluje się

Znakomity środek odżywczy

KEFIR ZYCKIEGO

nagrodzony trzema złotymi medalami i jednym srebrnym poleca **Apteka W. DANIELECKIEGO.**

Łódź, Piotrkowska 127, tel. 12-95. 420r

Dr. med. P. LANGBARD

Zawadzka 10

b. asystent kliniki berlińskiej, specjalista chorób wenerycznych

skórnych, włosów i niemoccy piciowej.

Godziny przyjęć: od 8—1 i od 4—8 dla pań od 4—5-jej

Pzy leczeniu syfilisu stosowanie preparatu „606”—„914”.

Leczenie za pomocą elektryczności (elektroliza), Masaż wibracyjny

Badanie nerek, pęcherza i kanału. Endoskopia i cystoskopia. 4890

NOWOOTWORZONY SKLEP

Galanteryi damskiej i męskiej.

Dla Sz. Pań polecam na święta eleganckie bluzki, gorsety, zaboty, bieliznę, kaftaniki wełniane, trykotażę, rękawiczki, wybór fartuchów, pończochy i t. d.

Dla Sz. Panów: **DUŻY WYBÓR KRAWATÓW**, kołnierzyków, bielizny, skarpetek i t. d.

Z poważaniem

Wł. Janiszewska.

ulica Przejazd № 16

vis à vis placu „Cyklistów”.

Redaktor poszukiwany zaraz

do prowadzenia pisma prowincjonalnego. Oferty z poważnymi referencjami: **Pabianice Towarzystwo Naukowe.** 4642

Szanownym naszym prenumeratorem zamiejscowym przypominamy o odnowieniu prenumeraty za kwartał następny i uregulowaniu zaległej opłaty.

Swoi do swoich.

I.

Po niefortunnych wyborach do IV Dumy państwowej w Łodzi i w Warszawie, które jednak miały tę stronę dodatnią, że w całej grozie ujawniły niebezpieczeństwo żydowskie, usiłujące na własnej ziemi zepchnąć naród nasz do rzędu paryasów, szeroko a rozlewnie rozległo się po całym kraju znamienne hasło; „swoi do swoich”. To znaczy, że dla skutecznego odparcia wroga, występującego karnie i solidarnie, należy przeciwstawić mu równie karne i zgrupowane solidarnie szeregi do walki na polu ekonomiczno-kulturalnym, jedynym, na którym pokonać go można; jedynym wreszcie, na którym w czasach i koniunkturach obecnych wywalczyć możemy dla siebie utrwalenie bytu narodowego, jego przyszły rozwój i poczesne miejsce w rodzinie ludów cywilizowanych.

Pod tem hasłem wystąpili do podobnej walki przed laty kilkudziesięciu nasi pobratymcy czesi, w chwili, gdy całe Czechy załapał niemczyzna, gdy lud czeski zszedł na plan ostatni, a język czeski przechowywał się jeno pośród wyrobników i czeladzi domowej.

Dzisiaj po długich latach uporczywej walki, wytrwałej pracy i bezustannej czujności, Czechy otrząsnęły się zwycięsko z uścisków gniołającej ich niemczyzny, wywalczyły sobie niezależny byt na polu ekonomiczno-kulturalnym i zdobyły poczesne miejsce w rodzinie ludów cywilizowanych, szacunek i głos. Dzisiaj rodzimy przemysł i handel czeski nie tylko aż nadto wystarcza na potrzeby własnego narodu, ale zwycięsko konkuruje z przemysłem i handlem niemieckim i coraz wydatniej zdobywa dla siebie obce rynki zbytu.

Czesi jednak obok hasła „swoi do swoich”, wywiesili jeszcze znamiennejsze, jeszcze więcej mówiące hasło; „sami sobie”.

To znaczy, sami sobie utwalić mamy podstawy bytu narodowego, sami wytworzyć warunki jego racjonalnego i najpomyślniejszego rozwoju, sami odeprzeć wroga, grożącego jego zagładą — przeciwstawić zalewającemu nas żydostwu i niemczyźnie siłę niezwalczoną.

Nie dokażemy tego jednak ani z orężem w ręku, ani przez wywieszenie jaskrawych, choćby najbardziej patryotycznych oznak, bo broń taka w walce ekonomiczno-kulturalnej najmniej ma waleru — jeno przez cierpliwą, celowo podjętą spokojną a wytrwałą, a przede wszystkim dobrze zorganizowaną pracę.

Jak w takiej walce, tak samo i na polu ekonomiczno-kulturalnym potrzebna jest sprawna, dobrze zorganizowana i wyćwiczona armia.

Armię taką stanowią stowarzyszenia i związki; zawodowe, oświatowe, sportowe, artystyczno-kulturalne i t. p.

To pułki różnej broni i barwy (ku jednemu jednak zmiernają celowi, a jego wykładnikiem, zorganizowanie społeczeństwa, idącego luźno, w karne, świadome celu szeregi; wywarzanie myśli i czynu zbiorowego, bo tylko przy ich pomocy możemy mieć wytknięte drogi, którymi w danej chwili kroczyć należy, wskazane środki, które najprościej i najskuteczniej powiodą nas do zwycięstwa.

Zobaczmyż teraz czy i w jakim stopniu do walki podobnej jesteśmy zorganizowani? Wprawdzie w ostatnich latach powstało w kraju naszym mnóstwo najrozmaitszego rodzaju i typu stowarzyszeń i związków, ale wszystkie one z nader małymi wyjątkami wiodą żywot suchotniczy, apatyczny. Istnienie wielu z nich podtrzymuje

jedynie niewyczerpana energia i znoyny trud jednostek dobrej woli. Cały atoli zapas tych cennych czynników zużytkowują oni na podtrzymanie egzystencji stowarzyszenia lub związku, bo nie starczy im już ani siły, ani czasu na pracę nad ich rozwojem, udoskonalaniem, rozszerzeniem ich dobroczynnej działalności.

Dość powiedzieć, że w takiej Łodzi, gdzie pracuje kilka tysięcy pracowników w krawiectwie męskim i damskim, związek zawodowy krawców liczy zaledwie kilkudziesięciu członków, a taki związek zawodowy „Praca” wobec przeszło stu tysięcy robotników, liczy zaledwie paręset członków.

I dzieje się tak we wszystkich nieomal naszych stowarzyszeniach i związkach.

W dodatku ci nawet, którzy jako członkowie do danego stowarzyszenia należą, poza opłatą i to dość opieszale, składek członkowskich, wewnętrznym życiem stowarzyszenia lub związku interesują się bardzo mało lub wcale. Jaskrawym tego dowodem są zebrania ogólne, na które i to w drugim dopiero terminie, zjawia się kilkudziesięciu na kilkuset członków i do tego tak nieprzygotowanych, że o jakichkolwiek rzeczowych obradach, chociażby o najważniejszych sprawach mowy być nie może. Wszystko więc zwała się na zarząd, który przytem z niemąłą nieraz trudnością, wybiera się na chybił-trafił. Nic zatem dziwnego, że taki zarząd nie pracuje dość wydajnie, zbiera się na posiedzenia opieszale — a najważniejsze sprawy spadają na barki paru sumienniejszych członków, niezawsze mogących lub zdolnych podołać nadmiarowi pracy.

Czy z taką i z tak zorganizowaną armią można marzyć o zwycięstwie?

Tymczasem rzemieślnik nasz, mimo względnie dość wysokiej inteligencji, zręczności, dobrej uzdolnienia w swoim zawodzie, jęczy pod naporem lichwy, cierpi na brak kapitału obrotowego, brak dobrych obstalunków lub odpowiednich współpracowników. Dodajmy do tego aż nadto znaną, przysłowiową nieomal niesumienność w wykończaniu obstalunków na oznaczony termin, dowolność niczem nieraz nieusprawiedliwianą w nakładaniu zbyt wysokich cen na swoje wyroby — a dziwić się przestaniemy, dlaczego Niemcy cieszą się o wiele lepszym powodzeniem, niż nasi rzemieślnicy; dlaczego żydzi, choć znani z fuszerki, ale umiejący zadowalać się małym zyskiem i nie przebiegający w obstalunkach, łatwiej znajdują zarobek, niż nasi.

Nielepiej dzieje się i w dziedzinie handlu, zwłaszcza drobnego.

Kupiec-polak skoro założy sklep i napełni go towarami, wzię ym najczęściej z trzeciej ręki przy pośrednictwie żyda, oczekuje klientów, którzy, jego zdaniem, dlatego tylko, że to firma polska, ławą do niego biedz powinni i bez szemrania brać towar, jaki im rekomenduje i płacić zań, co zażąda. Reklamy, tej duszy handlu, nie uznaje, bo to ubliża jego godności. Toć dosyć zrobił, jeżeli zamiast oddania pieniędzy na procent, włożył je w handel.

Nie szuka on przytem nigdy, a przynajmniej rzadko kłedy, nowych interesów, nowych dróg, lecz prawie zawsze idzie utartymi już szlakami. Założył ktoś interes na jednym rogu ulicy i prowadzi się mu dobrze, zaraz znajdzie się kandydat na kupca, który takż sam interes założy na drugim rogu, niepomny, że wytwarza przez to niezdrową konkurencję sobie i koledze po fachu, gdy tymczasem w innej dzielnicy lub na innym polu pracy kupieckiej brak polskiej firmy.

Gdybyśmy obliczyli w Łodzi wszystkie sklepiki spożywcze chrześcijańskie i żydowskie, niezawodnie liczba pierwszych, jeżeli nie przewyższy, to dorówna liczbie drugich. Dlaczego jednak sklepiki żydowskie, a zwłaszcza niemieckie, robią dobre interesy, sklepiki zaś polskie zaledwie vegetują. Niemniej bowiem, zakładając sklepiki spożywcze, przystępujemy do rzeczy za pewną już znajomością handlu i jego tajników oraz z odpowiednim kapitałem. Umie wyszukać źródła, gdzie nabywa towar z pierwszej ręki, może się dobrze obrachować tak co do ilości potrzebnego mu narazie towaru, jako też i co do nakładania na niego ceny.

Sklepikarz-polak rekrutuje się przeważnie z rozbitków losowych lub wykolejeńców, posiadających trochę grósza lub też na tyle odważnych, że zakładają sklep za pożyczone pieniądze.

Nieprzygotowany zawodowo, nie umie ani

się obliczyć dokładnie, ani wyszukać źródeł nabycia towaru z pierwszej ręki; korzysta przeważnie z usług pośrednika, którym prawie zawsze bywa żyd. Nadużywa sam kredytu i klienteli swojej nadużywać go tpozwala. Zmienia ceny swych towarów dowolnie, podwyższając je bez żadnej usprawiedliwionej przyczyny np. w sobotę, bo u żydów zamknięte, lub zniżając dlatego jedynie, by psotę konkurentowi wyrządzić.

Wszystkim tym usterkom i dolegliwościom w polskim przemyśle, rzemiośle i handlu mogą i niezawodnie zaradzą stowarzyszenia i związki zawodowe, ale w takim tylko wypadku, jeżeli nie wegetować, lecz żyć będą bujnym życiem.

Nie zrywając więc bynajmniej z hasłem; „swoi do swoich”, lecz rozpowszechniając je jaknajszerszej i jaknajenergiczniej, dodajmy do niego hasło „sami sobie” i organizujmy możliwie jaknajrychlej i jaknajdokładniej nasze życie społeczne, by bujnie zakwitło i ułatwiło nam zwycięstwo nad wrogimi czynnikami naszego bytu narodowego.

Dlatego przede wszystkim zrewidujmy rację bytu wszystkich naszych stowarzyszeń i związków i by nie rozstrzelać siły; usuńmy te, które są zbyteczne, a natomiast załóżmy lub też utwórzmy byt tych, które są niezbędne. Zakładajmy stowarzyszenia, związki i szkoły zawodowe, ale w trosce o podniesienie bytu materialnego i oświaty nie zapomnijmy o kulturze estetycznej narodu, bo nie samym tylko chlebem człowiek żyje.

Tylko ten naród, który wszechstronnie się rozwija, zająć może wybitne miejsce w rodzinie narodów cywilizowanych i może mieć głos w stosunkach międzynarodowych, jeżeli nie politycznych, to kulturalnych, tylko z takim narodem liczą się poważnie, choćby nie posiadał bytu politycznego.

Stanisław Łapiński.

Z prasy polskiej.

Z nastrojów chwili.

Pod powyższym tytułem „Goniec Wieczorny” w nr. 570 помещa artykuł, który poniżej przytaczamy.

Hasło bojkotu, będące zaledwie częścią i to najmniej ważną akcją unarodowienia miast, handlu i przemysłu, rzucono nieogłędnie, chcąc wyzyskać odruch chwili w interesach nie ogółu, lecz partii, nie zbadawszy warunków w jakich akcja ekonomiczna ma się rozwinąć, gorzej, bo zapoznając istniejące stosunki kredytowe i handlowe, zapoznając tę prawdę, że życie ekonomiczne gwałtownych skoków nie znosi.

Wspominaliśmy już o tem, a życie już zaczęło stwierdzać nasze obawy. Obok takich dodatków i pożądanym objawów, jak szybkie zorganizowanie drobnego kredytu dla naszych kupców, przebakują już coś o pewnej odwetowej ze strony żydów akcji w stosunkach kredytowych, a na razie podkopują bojkot dwa fakty; zdzieranie klienteli przez niektórych naszych kupców, uważających akcję za swój beneficj i wymykanie się chyłkiem klienteli polskiej na Nalewki, gdzie bez obawy jakiejś kontroli nabywa się towar u hurtowników żydów, przeważnie litwaków, którzy aż zacierają ręce z radości, że taki niebywały dawniej ruch w ich sklepach zapanował. Wspaniały wynik źle obmyślanej i zorganizowanej akcji bojkotowej! Nieprawdaż?

Taki bojkot to istny namalowany smok chiński, którym chińczycy ongi usiłowali przestraszyć wroga i zmusić go do ucieczki.

Tymczasem działa się przeciw tej akcji piórem i słowem. Oto wystąpiła cała falanga dworaków żydów, polaków pici obojga, którzy usiłują uspić i obalamucić zbiedzone społeczeństwo polskie.

Więc naprzód wstawia się mu, że akcja jest bezcelowa, bo jakoby nic zmienić się nie da w stanie posiadania żydów, są oni i pozostaną u nas, jak są, na wieki wieków, amen!

Mówi się to w czasach, gdy masowe pokojowe wędrowki całych ludów w stosunkowo niezbyt długim czasie, połączone ze zmianą stosunków demograficznych, odbywają się w różnych punktach globu nieustannie, na co najpotężniej wpływają warunki ekonomiczne; w czasach, gdy

na oczach mamy przykłady w Czechach i Poznaniu, że żydów przynajmniej w znacznej części pozbyć się można.

W wychodzących jedna za drugą broszurach w sprawie żydowskiej, pisanych usłużnym piórem dworaków żydów płci obojga, powołują się dalej ich autorzy na szkaradę nienawiści, zasiewanej jakoby bojkotem (jak gdyby brakło przed tą akcją tej nienawiści po tamtej stronie) i na wzniosłość miłości chrześcijańskiej w traktowaniu wroga (jak gdyby ta miłość powinna sięgać tak daleko, żeby aż zapominać o niedoli swych najbliższych).

Mówi się o nienawiści i miłości, o różnych sentymentach, tam gdzie życie żąda od nas tylko zdrowego pomiaru interesów własnych i warunków istnienia własnego społeczeństwa.

Ale rekord w tych bałamuctwach, wypisywanych pod adresem własnego społeczeństwa, otrzymała autorka broszury, której tytułu nie wymienimy, nie chcąc jej robić reklamy.

„Nie wołaj nam ślać na stanowisku Pobiedonoscewa! — woła autorka — który twierdził, że kwestya żydowska nie istnieje, bo jedna trzecia żydów wymigruje, jedna trzecia zdechnie z głodu, a jedna trzecia się wymorduje!”

Nie słyszeliśmy, by kto ślał u nas na takim stanowisku, które nie wiemy, jak nazwać, optymistycznym czy pesymistycznym, wobec tego, co pisze dalej autorka, strasząc nas skutkami bojkotu;

„...jutro, gdy bojkot wybuchnie, staniemy bezradni, wobec braku przemysłu i kapitału. Co więcej, żydzi będą bojkotowali nasze zboże, nasz cukier, naszą pracę, naukę i sztukę. Nędza rozlezie się po wsiach, po miastach...”

Gwałtu! Obraz nędzy i rozpacz! Cóż my pocniemy nieszczęśliwi? A więcej nas boli, że żydzi nie będą kupowali zboża i cukru. Zginie gatunek lichwiarzy zbożowych i różni sprzedawcykowie nie znajdą nabywców na swe dobra. Przecież poza żydami nikt zboża i cukru nie spożywa na świecie.

Ale szczytem wszystkiego, co przeciw bojkotowi da się powiedzieć, jest końcowa rewelacja nadzwyczajna autorki;

„Nie bojkotujmy żydów, bo oni historycznie a więc prawdziwie i naukowo są drożdżami, na których rośnie chleb ekonomicznej potęgi narodowej (tak!)”.

Aniśmy wiedzieli jacy jesteśmy — połączni. Bo któryś naród na świecie posiada w swym łonie tyle „drożdży”. W kącie wobec nas idzie potęga ekonomiczna Francji i Anglii. Tyko, że zbytek drożdży może rozsądzić ciasno, a sprawa zawsze bóle w żołądku i niestrawność, a to chyba do potęgi nie pomaga.

W każdym razie twierdzenie autorki (za żydowskim pisarzem) wydaje się nam troszeczkę ryzykowne i kto wie, czy nie szkodzi jej obronie żydów. Radzimy jej na przyszłość, by się trzymała zasady, jaką wyznaje naród cytowanego przez nią Pobiedonoscewa, który (naród, nie

Pobiedonoscew) powiada; kłam, ale nie przebieżaj miarki.

Jak zdobyli turecy Konstantynopol?

Cesarz bizantyjski Manuel Paleolog zostawił dwóch synów — bezdzelnego Jana i Konstantyna, który po bracie wstąpił na tron jako Konstantyn XI. Wówczas posiadłości tureckie sięgały już prawie po mury Konstantynopola, a władcą ich był Mahomet II. Matka tego sułtana była podobno chrześcijanką, lecz wychowany został jako prawowierny muzułmanin. Był on na swój czas bardzo wykształconym człowiekiem i oprócz swego ojczystego języka posiadał jeszcze języki; arabski, perski, żydowski, łaciński i grecki.

Jednakże wykształcenie nie wywarło dodatniego wpływu na dzika i nieokiełznaną naturę Mahometa II-go. Był on okrutnym wojownikiem i szczęśliwym wodzem, który swe zwycięstwo zawdzięczał między innymi temu, że wojska jego bywały najczęściej silniejszymi liczebnie od wojsk nieprzyjaciela.

Wstąpiwszy na tron w 21-ym roku życia, sułtan Mahomet postąpił sobie na sposób tradycyjny turecki, to jest wymordował wszystkich swoich młodszych braci, aby nie mieć ewentualnych współzawodników.

Zawładnąć Konstantynopolem było jego marzeniem. Sami grecy ułatwili mu spełnienie tego marzenia, drażniąc go ciągle swymi wymaganiami pieniężnymi. Mahomet wystukiwał z pozorów cierpliwością ich pretensyj, ale w końcu zirytowany, zakazał wypłacać do skarbu bizantyjskiego daniny za przetrzymywanie pretendenta do tronu tureckiego księcia Urchanu, wnuka sławnego sułtana Bajazeta. Następnie zaś kazał wznosić nad Bosforem naprzeciw stolicy greckiej silne fortyfikacje. Cesarz grecki widział ku swemu przerażeniu, jak w jego oczach rosły te fortyfikacje i starał się wszelkimi sposobami odwrócić groźące niebezpieczeństwo. Podarki i poselswa wysyłane z pochlebstwami do sułtana, były bez skutku, owszem, szukał on zaczepki z grekami i starał się stworzyć jej powody. Zimą z roku 1452 na 53 spędzali mieszkańcy Konstantynopola w niepokoju i w przygotowaniach do wojny.

Cesarz Konstantyn, widząc nadszycą straszną nawałę turecką, błagał na wszystkie strony o pomoc, ale niestety bez skutku. Jedynie Papież Mikołaj V gotów był zorganizować wyprawę krzyżową, lecz domagał się wprzód rozstrzygnięcia sprawy unii Kościoła wschodniego z zachodnim, o czem znów grecy ani słyszeć nie chcieli. Na samym już początku wiosny 1453 r. przednie straż tureckie podsunęły się pod same mury Konstantynopola, niszcząc wszystko ogniem i mieczem.

Doszedłszy pod mury „drugiego Rzymu”,

sułtan Mahomet II zatknął swój sztandar przed bramą św. Romana. Armia jego lądowa liczyła ćwierć miliona ludzi, flota, oblegająca Konstantynopol — 320 żagli. W tej liczbie jednak znajdowało się tylko 18 wojennych galer, na resztę zaś składały się statki pomocnicze i przewozowe.

Konstantynopol miał naówczas przeszło 100 tysięcy mieszkańców. Na rozkaz cesarza poczęto spisywać wszystkich mężczyzn, a nawet mnichów zdolnych do bronięcia stolicy. W rezultacie jednak okazało się, że takich, co chcieli walczyć w jej obronie, znalazło się zaledwie pięć tysięcy. Do nich przyłączyło się 2000 zaciężnych żołnierzy pod dowództwem pewnego genueńczyka. Rezultat nierównej walki łatwo było można przewidzieć, tem więcej, że grecy na niczyją pomoc nie mogli liczyć.

Konstantynopol był dla Turków niedostępny od strony morza, bo nie mieli odpowiedniej floty. To też skierowali oni swój atak na jego stronę lądową. Tam bronili stolicy podwójne mury i rów sto stóp szeroki. Początkowo grecy czynili częste wycieczki. Później jednak, wzywając na uwagę, że powinni z powodu swej małej liczby unikać strat w ludziach, wycieczek zaprzestali, a ograniczyli się do bronięcia murów za pomocą armat. Mieć ich jednak stosunkowo mało, a z cięższych dział obawiali się strzelać, aby wstrząśnieniami powietrza od strzałów nie zniszczyć starożytnych murów. Turcy wiedzieli dobrze o tem i skierowali też wszystkie swe działa, a między nimi owe trzy historyczne obrzynie armaty, na mury miasta. Pomimo małego udoskonalenia ówczesnej artylerji, mury nie wytrzymały jej ataku i zaczęły się rozsypywać w gruzy, turcy zaś wzięli się do zasypywania rowu. Całodzienną przecięż pracą Turków grecy przez noc niszczyli, usuwając ziemię z zasypanego rowu.

Mahomet II próbował także podminować mury, ale to nie szło z powodu, że grunt, na którym się wznosiły, był bardzo skalisty. Wreszcie udało się mu po wielu wysiłkach uczynić duży wyłom w baszcie św. Romana. Turcy rzucili się do szturm, lecz po krwawym boju zostali odparci. Sułtan postanowił nazajutrz powtórzyć szturm o wschodzie słońca w tem samym miejscu. Lecz któż opisze jego gniew i zdumienie, gdy turcy nazajutrz napotkali tam rów oczyszczony i basztę naprawioną?!

Różnaitych sposobów próbując, wódz turecki postanowił wziąć Konstantynopol głodem. Ale i tu pomylił się w obliczeniach.

Już w początkach wojny cesarz Konstantyn postarał się o to, aby na najbliższych wyspach Archipelagu zgromadzone zostały znaczniejsze ilości prowiantu, który następnie przewieziono na pięciu ogromnych statkach do stolicy. Tam u wejścia do Bosforu oczekiwała na nie flota turecka. Na pierwszy rzut oka zdawało się, że licznie silniejsza flota turecka zgniecie kilka okrętów greckich. Tymczasem stało się inaczej. Dzielność załóg tych okrętów sprawiła, że dwa

KRONIKA TYGODNIOWA.

Stan mieszczański chce podźwignąć kupiectwo. — Sklepikarz — a kupiec. — Kupiectwo gdzie indziej. — Ekonomia domowa. — Hodowla królików.

Mieszczaństwo polskie rozpoczyna się organizować.

W ostatnich czasach położono olbrzymi nacisk na stworzenie w miastach polskiego handlu. Już roboty wolno bardzo postępuje, gdyż, jak każde początki, tak i te są bardzo trudne, a w tym specjalnie kierunku nawet niezmiernie trudne. Naprawdę, myśmy handlu w całym tego słowa znaczeniu nie mieli, było dotąd tylko sklepikarstwo. Rozpoczynano zwykle handlować z kilkuset rublami, a cały sens handlu polegał na tem, aby towar wepchnąć klientowi. Nie zastanawiano się nad tem, co za skutek pociągnie takie wypchanie.

Dziś mieszczaństwo polskie znalazło oddźwięk w narodzie, który chce młodą gałąź handlu pchnąć na szerszy gościniec, pozwolić mu się rozwinąć. Te szczerze chęci dają już pewne rezultaty, ale to nie wszystko. Musi młody kupiec zrozumieć, że poparcie handlu nie jest aktem dobroczynnym i handel nie znosi dobroczynności, ja ci daję dobry towar, daję ci po możliwie

taniej cenie. Większy obrót zniewala kupca do korzystania z mniejszych zarobków. Maksymie tę, że gościa trzeba obejrzeć, a potem cenę towar — wypada wykasować ze słownika kupieckiego.

Z drugiej strony popierający handel polski muszą być trochę wyrozumiali. Trzeba ten grosz lub dwa na funcie bez sarkania dołożyć, gdyż naprawdę często kupiec, handlujący dobrym towarem, musi drożej za niego płacić. Drugą ujemną stroną handlu są fabrykanci i producenci.

Zrobiono pewnemu fabrykantowi uwagę, dla czego mydło jego w detalicznej sprzedaży za Żelazną bramą w Warszawie kosztuje 25 groszy, kiedy w sklepach i sklepikach nawet po ustąpieniu rabatu trzeba za nie zapłacić najmniej złotych.

Rzecz się wyjaśniła. Fabrykant przyznał się, że angrosiści przychodzą z gotówką i żywią cenę. Wskutek tego, tym co kupują za 5,000 r. mydła musi dać większe ustępstwo.

Okazało się, że angrosista i detalista z za Żelaznej bramy kontentowali się zarobkiem 3 groszy na sztuce!

Są pewne produkcje, jak zapalki, które dają angrosiście 1 procent zaledwie. Handluje się tymi towarami jedynie dlatego, że trzeba je posiadać na składzie. Handel ma swoje tajemnice i dlatego, każdy, kto chce handlować, musi choć w zarysach te tajemnice poznać. Ale nie

w ten sposób, jak byłem świadkiem pogawędki takich odwiecznych naszych „handlarzy” z pod zdechłego zajęcia.

Spotkał się jeden z pretendentów do stanu kupieckiego z takim dawnym handlarzem.

— Pan chce handlować — mówił do niego — pan chce handlować? A czy pan wie, co to jest kupiec?

Żaden kupiec nie może być takim honorowym człowiekiem, jak np. pan urzędnik w magistracie, albo w innym biurze, co ma piękny tużurek i czyste mankiety, kupiec to musi szwindlować.

— Nie uważam, aby to było potrzebne.

— Zaraz panu wyjaśnię, że tak być musi. Kto ma duże pieniądze, ten kupcem nie zostanie, on będzie kamienicznikiem, obywatelem ziemskim, adwokatem, doktorem, ale nigdy kupcem.

— Dlaczego?

— Kupcem jest ten, kto nic nie ma, albo ma niewiele. Dopuszczy sobie trochę jeszcze i założy sklepik z jajkami, cukrem, herbatą, mąką. Jeśli kto ma 500 rb., a przytem zone trochę sprytną, to otwiera sklep z kapelusami.

Kupiec musi dostać kredyt, gdyż jeśli go nie otrzyma, to czem on będzie handlował?

Jeżeli kupiec ma kredyt, to dla czego on nie ma dać kredytu? Daje kredyt!

A jak go zarzą, to co on ma zrobić?

— Zaprzestać dawać kredyt.

ataki tureckie zostały odparte. Sultan, który przy-
patrywał się z brzegu tej walce, na widok jej
wyniku popadł w furię gniewu i rozkazał trzeci
atak, ten jednak zakończył się sromotną porażką
turków. Greckie statki tryumfalnie wpłynęły do
przystani przy radosnych okrzykach ludności sto-
licy.

Ta przegrana na morzu dotknęła tak dalece
sultana, że narazie utracił wszelką energię. Po
pewnym czasie wpadł on na myśl, aby zaatakować
Konstantynopol w inny sposób. Ponieważ
nie dało się szturmować miasta od strony morza,
bo tam znajdowało się już 8 wielkich stat-
ków greckich, przeto trzeba było małe statki tu-
reckie przeprowadzić do górnego portu (w Zło-
tym Rogu), gdzie wielkie statki greckie nie mo-
głyby ich doścignąć. Zadaniem tych małych stat-
ków tureckich miało być przewiezienie wojsk tu-
reckich potrzebnych do zaatakowania stolicy od
strony Złotego Rogu. Nocą przeciągnięto małe
statki tureckie przez ląd i rano mieszkańcy sto-
licy osłupieli na widok turków, którzy przepłynęli
górną część portu i rozpoczęli z tej strony szturm na
mury. Sultan przeprowadził przez górną przystań
nie tylko piechotę, ale także największe swe dzia-
ło, od którego pocisków rozsypały się w gruzy
starożytnie mury miasta.

W czasie ostatnich dwóch tygodni oblężenia
greki próbowali kilkakrotnie nawiązać rokowa-
nia pokojowe z sultanem Mahometem. Nie zgo-
dził się jednak na ich rozpoczęcie, oświadczając
stanowczo, że albo zdobędzie Konstantynopol,
albo zginie pod jego murami.

Cesarz Konstantyn postanowił tedy walczyć
do upadku. Mahomet wahał się jednak z wy-
mierzeniem ostatecznego ciosu, bo nadworny a-
strolog przepowiedział mu, że Konstantynopol
padnie dopiero 29 maja. Dwa dni przed tym ter-
minem sultan zapowiedział szturm ogólny.

W przemowach do swych żołnierzy nie
szczędził on zapowiedzi kar dla tchórzów i na-
gród dla odważnych. Pierwszym zapowiedział
ścięcie głowy, drugim — żold podwójny. Derwi-
sze przebiegali obóz, podniecając fanatyzm reli-
gijny żołnierzy obietnicami rozkoszy w rajie dla
poległych za islam. Sultan zaś przysiągł uroczy-
ście, że tego, kto pierwszy wdrapie się na mury,
uczyni zarządcą najpiękniejszej prowincji swego
państwa. W rezultacie tego wszystkiego kolosal-
ny zapał ogarnął wojowników tureckich, którzy
z niecierpliwością rwali się do ostatecznego boju.

Inny oczywiście nastrój panował w obozie
chrześcijańskim. Rozlegały się tam jęki, płacz i
narzekanie na cesarza, że wcześniej nie zawarł
pokoju z turkami, wszyscy przeżywali chwile
straszego oczekiwania przed dośnięciem się pod
ciężkie jarzmo tureckie. W dniu 28 maja cesarz
zwołał do pałacu wszystkich dostojników i do-
wódców. W podniosłej mowie błagał ich, aby
nie szczydził swego życia w ostatecznej walce. Na-
stąpiły rozrzucające sceny. Wszyscy zegnali się
ze sobą, darowywali sobie winy i płakali. Ce-
sarz udał się wraz z dworem do soboru św.

Zofii, aby przystąpić do Stolu Pańskiego, po-
czem pojechał ku murom, aby odbyć ostatni prze-
gląd ich obrońców.

Przyznać trzeba, że ostatni Paleolog zachował się tak, jak na prawego chrześcijańskiego
żołnierza przystało.

Zaświtał wreszcie poranek dnia 29 maja. Sul-
tan Mahomet spędził całą poprzedzającą noc na
objeżdżaniu pozycji swego wojska i rozdawaniu
rozporządzeń co do ostatecznego szturm.

Naprzód puszczono do szturm oddziały
wojsk najmniejszych i ciurów obozowych, łakomych
na rabunek. Mahomet rachował przytem, że po
ich trupach łatwiej będzie wdrapać się na mury
janczarom i nie omylił się wcale. Wkrótce trupy
żołnierzy z tych pierwszych oddziałów wypełniły
rowy. Po nich dopiero ruszyli janczarowie. Sul-
tan jechał z tyłu, zachęcając ich słowem, a do-
stojnicy z jego orszaku własnoręcznie zabijali
wszystkich, którzy zdradzali chęć ucieczki wobec
zabójczego ognia greków... Odgłos surm bojo-
wych i olbrzymich bębnow tłumiał krzyki i jęki
rannych i umierających... Obłoki dymu i kurzu
zakrywały walczących...

Bezpośrednią przyczyną osłabnięcia obrony
było usunięcie się z linii bojowej rannego do-
wódcy geneńczyków. Za przykładem dowódcy
poszło wielu jego żołnierzy. Pod naciskiem prze-
wagi tureckiej obroncy zaczęli się cofać... Jan-
czarowie parli coraz silniej tak, że w końcu zna-
leźli się po drugiej stronie murów.

Cesarz Konstantyn, zrzuciwszy płaszcz pur-
purowy, walczył jak prosty żołnierz i zginął
śmiercią walecznych. Ciało jego nakryły trupy
wiernych towarzyszy. Turcy wtargnęli do środka
miasta i urządzili tam straszną rzeź wśród mie-
szkańców. W pierwszej godzinie paść miało
2500 kobiet, dzieci i mężczyzn, krew lała się
strumieniami po ulicach i w cerkwiach, gdzie
oszałała ze strachu ludność szukała schronienia...

Jeszcze dwa tygodnie temu zdawało się być
rzeczą pewną, że sprawiedliwości dziejowej stane
się zadość i że krzyż zabłyśnie znów na So-
borze św. Zofii. Tymczasem chwila ta odsunięta
została znów w nieokreśloną przyszłość. „Drugi
Rzym” pozostanie nadal w ręku turków, lecz
na jak długo?...

Teatr Polski.

„Różyczka”, komedia w 5-actach G. A. de Cailla-
vera i R. de Flars'a (reżyser Janusz Orliński).

Wystawiona w ubiegły czwartek w Teatrze
polskim przy ulicy Cegielińskiej komedia trzy-
aktowa znanej spółki autorów francuskich G. A.
de Caillavera i R. de Flars'a p. t. „Różyczka
(Primerose) cieszyła się w Paryżu dużym powo-
dzeniem, które przypisać chyba należy świeżości
i oryginalności tematu; budowa bowiem sztuki

aczkolwiek bardzo zręczna, bynajmniej nieodzyna
się mistrzostwem, przeciwnie wiązania i sceny
uwydatniają się zbyt widocznie. Czyni to wra-
żenie jak gdybyśmy patrzyli na obraz wykonany
na kanwie robotą krzyżową przez zręczną haf-
ciarke, znającą swój kunszt, ale zbyt widocznie
wiążącą węzełki włóczki. Podoba się to i bawi
oko, ale zachwycić nie może. Dwa pierwsze akty
wloką się dość nudnie i dopiero w ostatnim tu
i owdzie przebłyskują iskry humoru oraz ciętej
w dobrym tonie utrzymywanej satyry.

Akcja toczy się na tle walk religijnych we
Francji i sekularyzacji klasztorów; fabuła bardzo
prosta.

Bohaterką komedii jest panna arystokraty-
cznej rodziny, sierota, zwana w kole rodziny i
znajomych Różyczką.

Jest to prawdziwa „Primerosa” pełna zapa-
chu pól i łąk, oraz wdzięku i woni jak jej pier-
wowzór polna różyczka, dziewczę szlachetne,
prawdziwa chrześcijanka, miłosierna i wyrozu-
miała dla bliźnich. Teskno, smutno i obco jej
na świecie, w którym żyje, duszyczka jej pożąda
miłości, spokoju, punktu oparcia, w którymby
znalazła podstawę dla życia, kochana i kocha-
jąca.

Pokochała pierwszym głębokim uczuciem
Piotra de Laucrey, człowieka od siebie starszego
a pełnego najszlachetniejszych przymiotów; sama
wyznała mu miłość w liście pisanym do niego
i z trwogą w duszy czeka na rezultat swego czynu.
Piotr, który również kocha ją całą potęgą
męskiego uczucia, śpieszy uradowany wyznać jej
miłość wzajemną, ale na progu saloniku spotyka
go jego bankier Samuel Dawid i donosi o
bankructwie domu bankowego, w którym Piotr
miał ulokowany cały swój majątek. Zrujnowany
żenić się nie może z panną bogatą, oświadcza
jej zatem, że mężem jej zostać nie może, bo jej
nie kocha. Cios ten łamie nieszczęśliwe dziewczę,
które straciwszy nadzieję zdobycia osobistego
szczęścia, postanawia poświęcić się na usługę
bliźnich i wstępuje do klasztoru św. Klary. Ale
zanim złożyła śluby zakonne, następuje sekula-
ryzacja klasztorów i Różyczka wraca do życia
świeckiego. Odżywają w niej dawne wspomnie-
nia, dawna miłość do Piotra, którego w rezulta-
cie zaślubia.

Na tle tej prostej fabuły wyrasta i dominuje
ponad wszystkim kościół katolicki, ucieleśniony
w postaci wuja Różyczki, kardynała de Merance.
W szeregu scen autorowie przedstawiają kościół
katolicki, jako dobrą matkę, pobłażliwą na uster-
ki swych dzieci i ich wady, jako instytucję idą-
cą wciąż z postępem, chociaż nie tak rwącym,
jakby tego wymagała fala życia, przynosząca wciąż
nowe prądy i poglądy społeczeństw; ale skoro
ich aktualne potrzeby dojrzeją, umiejac nakła-
niać się nich i zaślosowywać się do wymagań
chwili. Tak czyni kardynał de Merance, gdy mu
donoszą o sekularyzacji klasztorów i o zamiar-
ze wiernych odparcia siłą gwałtu.

— To nie można. Gdy gość ciągle przycho-
dzi, to jak mu tu odmówić? Trzeba być przygo-
towanym na straty. Kiedy więc kupiec wpadnie,
to masi trochę niedoważyć, trochę pomieszać to-
war tańszy z gorszym. Trzeba kręcić. To potrafi
robić tylko kupiec zawodowy.

— Jednakże gdzie indziej kupiectwo tak nie
postępuje, a istnieje.

— Nie postępuje... Nie postępuje... Prawda.
Ale tam na zachodzie i naród inny, bardziej
uczciwy, mniej potrzebujący kredytu, a jeśli na-
wet i zakredytuje, to zapłaci... Tam prawodaw-
stwo ma w opiece wszystkich, a więc i majątek
kupca.

My myślimy tylko, żeby, jak powstanie kon-
kurencja, można ją jaknajprędzej zgładzić...

— Czy pan uważa, że społeczeństwo zaw-
sze zechce być obelgiwane.

— Co to jest obelgiwane? Społeczeństwo
chce mieć taki handel, jaki jest. Gdyby nie chcia-
ło, to handel już dawno zmieniłby się. U nas
wszyscy lubią się targować. Jak wejda do wiel-
kiego sklepu, to im wstyd targować się; w takim
małym inna rzecz. On kupcowi nawymyśla od
oszustów, ale kupi.

Są takie hrabiny, którym trzeba trzy razy
tyle cenić, niż to warto. Ona się wytarguje, wypo-
ci, namartwi i potem bardzo rada, że tanio ku-
piła...

Trzeba znać ludzi. Jak do mnie przycho-
dzi jaki parzygnat, albo pomiotło, to kłaniam jej
się niżej niż hrabinie.

— Ona zaraz woła: „Tylko proszę mi dać
coś porządnego“.

— Ja zaraz pomyślałem — mówię do niej
— że pani trzeba pokazać najlepszy towar. I mó-
wię do żony:

— Moja duszko pokaż tej pani pierwszy
sort. Zona już wie co to znaczy i wyciąga to-
war wysortowany.

Widzi pan, tak umie sprzedawać kupiec.

— Wszak to jest niegodziwość...

— Co niegodziwość. To jest interes.

— Będę handlował inaczej,

— To znaczy, że chcesz pan prędko łeb
skręcić.

— Zobaczymy!

— Zobaczymy, czy naprawdę stworzymy
nowy handel i nowe drogi zarobku dla nas, czy
łeb skręcimy.

A jednak to doniosła bardzo chwila. Wy-
pieranani jesteśmy z urzędów, wypieranani z kolei i
t. p. instytucji, trzeba więc szukać nowych dróg
zarobku, to nie o nas samych już chodzi, to
praca dla pokoleń. Przykro więc byłoby, abyśmy
nie wytrwali w rozpoczętej tak dalece pracy!

Towary podobno tanieją, ale mięso dro-
żeje. Mówiąc o tem i o innem spotkałem się

ze zdaniem jednego z nauczycieli, który taką ra-
dę podaje:

Mięso drożeje, ale można temu skutecznie
zaradzić. Wszyscy, zwłaszcza rodziny robotni-
ków powinni hodować króliki. Mięso króli-
ków jest delikatne i wyborne. Hodowla bardzo
tania, a królik szybko rośnie. Po czterech mie-
siącach można wyhodować królika, który będzie
wazył z górą 20 funtów. Za skórę królika
płacą po 30 kopiejek, chociaż są króliki, za
których skórę otrzytać można po 3 ruble i
więcej.

Króliki hoduje się w beczkach. Co sześć
tygodni przychodzą małe, a jedna para dostar-
czyć może do 140 sztuk rocznie. Małe króliki
przenosi się do następnej beczki, gdzie się je
żywi obierkami, liśćmi kapusty, resztkami obia-
du i t. p.

Na Widzewie każdy domek ma swój ogró-
dek, łatwo więc tam zaprowadzić podobną ho-
dowlę.

Nie opłaca się jednakże hodowla gorszych
gatunków, trzeba więc zarodową parę kupić
w dobrym miejscu.

W gospodarstwie domowym hodowla kró-
lików olbrzymią może oddać przysługę.

„Niewolno nam badać wyroków opatrności, bez której woli nie się nie dzieje na ziemi, tylko niezawsze umiemy odgadnąć jej cele. Więc jeżeli tam w górze postanowiono, aby ten coś nie ominął nas, przyjąć go musimy w pokorze. Bóg nie tylko w klasztorze lub kościele mieszka i wszędzie jednakowo dobrze służyć mu można”.

Wystawa sztuki jak zawsze w teatrze Polskim była bardzo staranna, ale wykonanie niezawszę słało na wysokości zadania.

Pan Orliński w roli kardynała de Merance nadał grze swojej wiele szczerości, ciepła i wyrazu, ale wypadłoby zachować więcej powagi w ruchach i gestach.

Tytułową rolę „Rózczyki” p. Jadwiga Czechowska odegrała ze szczerą prostotą, głębokim odczuciem sytuacji, ale nie wymyśliła się w nią dostatecznie. Gdyby bowiem było przeciwnie, utalentowana artystka zrozumiałaby, że jej „Primerose’a”, powinna jaskrawo odróżniać się od tych wylikiowanych dam światowych, powinna wnosić na scenę ów zapach pól i łąk, ową woń pierwszej rozkwitającej róży. Więc kostium jej może być bogaty, ale niezmiernie prosty a wdzięczny, toż samo i uczesanie główki. Ruchy artystki zyskałyby na tem ową świeżość młodości i powiewności, czego, niestety, nie było.

Dobłą była w roli jej matki chrześniej pani de Sermaize p. Bartoszevska, ale rola ta nie leży w zakresie jej talentu.

Z dalszej obsady tylko p. Smochowska w roli pani de Champvernier była w stylu, dobrze zagrała rolę siostrzyczki Donaty p. Dobrowolska.

Piotr de Laurey w grze p. Foltys wyszedł zbyt sztywno i bez wyrazu, pozostali panowie nie mieli nic w sobie z arystokracją francuskiej.

St. Ep.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Stawiniora. Jutro Wolimira. W poniedziałek: Zdostawy.

TEATR POLSKI (Cegielniana nr. 65). Dziś „Rózczyka” (Primerose) komedia Caillaveta i Flersa. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Dyabeł i karczmarz” St. Krzywoszewskiego. Początek o godz. pół do 4 popoł. — „Rózczyka”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

TEATR POPULARNY A. Mielewskiego (Konstantynowska 16). Dziś „Wojna podczas pokoju”, krotkowiła w 5 aktach Schönthana. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Chata za wsią” Galasiewiczza, ze śpiewami i tańcami. Początek o godz. 3 po poł. — „Wojna w czasie pokoju”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

ZEBRANIA. Dziś mies. zegr. Tow. krajoznawczego (w lok. Piotrkowska 91) o g. 8 wiecz. — Mies. posiedz. Towarz. prawniczego (Nowy Rynek 9) o godz. pół do 9 wieczorem. — Og. zebr. Tow. śpiew. „Lira” (Piotrkowska 91) o g. 8 w.

— Jutro og. roczn. zebr. czl. Stow. czel. ciesielskich, w jadalni Towarz. akc. I. K. Poznańskiego (Ogrodowa 18).

„HARMONIA”. (Główna nr. 62). Jutro w Białej sali Manteuffla koncert. Początek o godz. 8 w.

STOW. PRAC. PRZEMYSŁU I HANDLU. Jutro (w lok. własnym, Wólczańska nr. 23) podwieczorek artystyczny p. n. „Czarna kawa”. Początek o godzinie 4 po poł.

„LIRA” Jutro (w lok. własnym, Piotrkowska 91) wieczór muz.-dramatyczny. Początek o godz. pół do 6 wieczorem.

TOW. „WIEDZA”. Jutro w sali Koncertowej, (Dzielnia 18) koncert popularny. Początek o godz. 3 min. 15 pp.

STOW. ROB. CHRZ. (Dom Ludowy, Przejazd 34). Jutro Kółko amat. przy Stowarz. robotników chrz. odegra „Obronę Częstochowy”. Początek o godz. 7 wieczorem.

„LUTNIA”. (Piotrkowska 108). Dziś i Jutro pokaz choinek na korzyść Ochronki II Tow. opieki nad dziećmi (przy ul. Ciemnej 76).

BAZAR świąteczny „Wiedzy” (Piotrkowska 106).

TOW. OSW. „WIEDZA” Jutro pogadanki naukowe dla dorosłych: a) w sali przy ul. Widzewskiej nr. 73 „Bitwa pod Grunwaldem”; b) w sali przy ul. Ogrodowej nr. 18 „Z biegiem Wisty”; c) w sali przy ulicy Kątnej nr. 21 „O wnętrzu ziemi”; d) w sali przy ulicy Niewrot nr. 25 „Wincenty Pol”. Pogadanki ilustrowane będą obrazami niktąjącymi. Wstęp 5 kóp. Dla członków Tow. bezpłatny. Początek o g. 4 pp.

WYSTAWA MALARZY POLSKICH (Piotrkowska 115) otwarta codziennie od godz. 10 rano do godz. 10 wieczorem.

CZYT. I BIBLIOTEKA TOW. KULTURY POLSK. czynna codziennie od godz. 6 do 9 wiecz.; w niedziele i święta od godz. 3 do 6 po poł.

CZYTELNIA PISM TOW. „WIEDZA” (Piotrkowska 105) otwarta od godz. 6 po poł. do 10 wieczorem, a w niedziele i święta od godz. 10 r. do 10 wieczorem.

BIBLIOTEKA STEBELSKICH (Mikołajewska 59)

otwarta codziennie od g. 6 — 8 wiecz.; w niedziele i święta od 1—5 po poł.

MUZEUM NAUKI I SZTUKI (Piotrkowska nr. 91) otwarte codziennie od godz. 4 po poł. do 10 wiecz. w niedziele i święta od godziny 12 w południe do 10 wieczorem.

KRONIKA.

(e) Wywóz mięsa. W ostatnich czasach wywóz mięsa zagranicę zwiększa się stale; obecnie zaprowadzono ubój w Aleksandrowie pogranicznym, skąd mięso wysyłane jest do Torunia i Berlina. Przez Aleksandrów przechodzi codziennie po 20 i więcej wagonów mięsa.

W roku bieżącym liczba zabitych sztuk bydła i świń jest już dotąd znacznie większa mimo, że konsumpcja mięsa na miejscu, wobec drożyzny cen, znacznie się zmniejszyła.

W roku ubiegłym w 14 rzeźniach miejskich gub. piotrkowskiej zabito 108,484 sztuk bydła rogatego, 140,807 sztuk cieląt, 61,061 owiec i baranów, 162,876 sztuk trzody chlewnej i 421 koni.

(h) Wstrzymanie przyjęć. Prezydent m. Łodzi z powodu choroby, od dni paru nie przyjmuje interesantów.

(a) Delegacja. Na zapowiedziany zjazd w Petersburgu w sprawie organizowanej Wszecchrosyjskiej wystawy kultury miast, — magistrat łódzki delegował starszego budowniczego miasta p. Szymona Nebelskiego.

(x) Wystawa malarzy polskich (Piotrkowska 13). Częściowo dokonana zmiana obrazów ściągą w dalszym ciągu tłumy zwiedzających.

Nadszedł cykl przedślicznych pastel (kwiaty) Fr. Łubieńskiego, szereg nowych prac Przybylskiego, Radwańskiego, Endego, kilkanaście obrazów Lautenschlägera, Pruszyńskiego i innych.

Jutro, a właściwie dzisiaj rozwieszane będą świeżo nadesłane prace Zelechowskiego, Hirszenberga, Fillpkiewiczza i Szczyglińskiego.

Rzeźbę reprezentuje znany artysta rzeźbiarz W. Gruberski doskonałym biustem d-ra Sterlinga i świetną w wyrazie głową artysty malarza Pryb.

(x) Dzieci „Gniazda” w liczbie 90 proszą o pamięć dzieci zamożniejszych rodziców. Corocznie dzieci z miasta nadsyłały zabawki, książeczki, zeszyty, ołówki i t. p., niechże i w tym roku o tem pamiętają i nie zapomną o swych rówieśnikach. Snią maleństwa już teraz o choince i zabawkach.

Ofiary przyjmuje kancelarya „Gniazda” (Przejazd nr. 34 codziennie (oprócz niedziel) od godz. 5 i pół do 7 i pół wiecz.

(e) „Smiech”. Wyszedł z pod tłoczni nr. 8 tygodnika satyryczno-humorystycznego p. t. „Smiech”.

(x) Z Resursy rzemieślniczej. Zarząd Resursy postanowił złożyć w kasie rzemieślników chrześcijan rb. 1,500 za rocznem wymówieniem, oraz rb. 1,500, które na każde żądanie mają być zwrócone Resursie, — pod warunkiem, że do kasy rzemieślników chrześcijan przyjmowani będą tylko członkowie Resursy rzemieślniczej w Łodzi. Postanowiono także zaprenumerować 6 pism zawodowych, oraz dwa ilustrowane.

(a) Z Muzeum nauki i sztuki. W nadchodzącą niedzielę, o godz. 5 po południu w sali fizycznej, udzielać będzie objaśnień zwiedzającym p. Edward Zawadzki.

(x) Tow. „Krzewienia oświaty” przypomina, że jutro t. j. w niedzielę 15 b. m. o godz. 4 po poł. w lokalu przy ulicy Mikołajewskiej nr. 11, znany publicysta i literat, adw. przys. p. Eugeniusz Sokowski (z Lubelskiego) wygłosi odczyt p. t. „Szczęśliwa Anglia”. Bilety wejścia od 10 do 50 kop.

(x) Czytanki dla dzieci. Jutro w niedzielę d. 15 b. m. Tow. „Wiedza” urządza czytanki dla dzieci w sali Poznańskiego (Ogrodowa nr. 18) „Z dalekiej północy” i w sali fabr. Allarta (Kątka 21) „Król Puszcz”. Początek o godz. 2 i pół po południu. Wejście 2 kop.

(x) Zebranie organizacyjne związku zawodowego robotników przemysłu metalowego guberni piotrkowskiej odbędzie się jutro w nie-

dzielu 15 b. m. o godz. 2-iej po poł. w lokalu związku zawodowego krawców przy ul. Konstantynowskiej nr. 5.

(x) „Czarna kawa” u handlowców. Urządzone w dniu jutrzejszym przez Stowarzyszenie wzajemnej pomocy pracujących w przemyśle i handlu m. Łodzi w lokalu własnym przy ulicy Wólczańskiej № 23 zebranie towarzyskie pod nazwą „czarnej kawy” ze względu na dobrany program artystyczny zainteresuje niewątpliwie członków Stow. zarówno jak i stałych bywalców zabaw i wieczorków, urządzanych przez ruchliwy wydział zebrań towarzyskich przy tem Stowarzyszeniu.

Gra na fortepianie, deklamacya i piękny dialog Perzyńskiego p. t. „Lokator i kamienicznik” wypełnią artystyczną część programu, w antraktach zaś przygrywać będzie duet artystyczny.

Początek punktualnie o godz. 4-iej po południu.

Osobne zaproszenia nie były rozsyłane.

(x) Z fabryk. W fabryce braci Dobranickich (Cegielniana № 89) zmniejszono zarobki: tkaczom o 25 do 30%, snowaczom od 4 do 5 rb. tygodniowo, szpularkom po 5 kop. na paczce.

Wypowiedzenie pracy robotnicy przyjęli, gdyż takie obniżenie płacy uważają za zbyt wygórowane.

(x) Kasa skarbowa zawiadamia nas, że czynności jej nie ulegną zmianie, to jest, jak dawniej tak i nadal będą tylko obowiązywały kasę wpłaty do godz. 1-iej po południu.

(e) W sprawie wyboru rabina. Rząd gubernialny piotrkowski przesłał do magistratu m. Łodzi nowe skargi na nieprawidłowość wyborów rabina w Łodzi, żądając dostarczenia objaśnień, dotyczących zarzutów podniesionych przez skarżących.

(h) Epidemia szkarlatyny w mieście naszym szerzy się gwałtownie. W szkole 7-klasowej pani Waszczyńskiej, urządzonej podług ostatnich wymagań techniki i higieny, zachorowało 6 uczniów.

Z tego powodu lekcye zostały przerwane, aby dopełnić dezynfekcyi w całym gmachu szkolnym.

(x) Sprzedaż biletów na poniedziałkowe przedstawienie „Lilji” Morstina w teatrze popularnym, z którego dochód przeznaczony jest na Stow. sług katolickich, sprzedaje cukiernia Ulrichsa (róg ul. Piotrkowskiej i Zielonej).

(g) Otwarcie fryzjeryni. Oddawna w Łodzi dawał się odczuwać brak zakładu fryzjerskiego i salonu dla dam, urządzonego według ostatnich wymagań higieny i techniki fryzjerskiej.

Warunkom tym w zupełności zadość uczynił p. R. Schielke, zakładając fryzjerynię w gmachu Grand Hotelu przy ulicy Piotrkowskiej nr. 72. Otwarcie fryzjeryni nastąpiło wczoraj o godzinie 5 po poł.

Nowootworzony zakład, urządony z ogromnym komfortem, przedstawia się imponująco. Podzielony jest na dwie części. W części pierwszej mieści się zakład dla panów, w drugiej, oddzielonej przepierzeniem i grubemi kotarami, znajdują się dwa maleńkie saloniki dla dam, w których pełni służbę zagraniczny specjalista.

W zakładzie stosowane są najnowsze aparaty do suszenia włosów, masażu twarzy i głowy, ondulacya i farbowanie włosów, wreszcie manikura oraz pedikura (pielęgnowanie rąk, nóg i paznogi).

Zakład prowadzony jest p. firmą „R. Schielke i S-ka”.

(g) Teatr „Casino” od dnia dzisiejszego demonstrować będzie bardzo piękny dramat w 3 częściach p. t. „Zabójca tajemnicza”, następnie „Wodowstręt Maksa” wyborną komedję w wykonaniu niezrównanego w pomysłach Lindera; zdjęcia z natury w kolorach doliny Wozubii, tygodnik Pathe i na zakończenie programu arcyzabawna komedya, grana przez amerykańskich artystów p. t. „Miłość w pralni”.

Program zatem zapowiada się bardzo zachęcająco.

(p) Wypadek przy pracy. Na ul. Spacerowej nr. 10 Maryanna Bałrzyk, robotnica fabryczna, lat 27, przybliżywszy się zanadto do maszyny, została pochwycona za włosy, wskutek czego odniosła częściowe zerwanie włosów razem ze skórą głowy. Doróżnej pomocy udzielił nieszczęśliwej lekarz Pogotowia.

(a) Z fabryk. W d. 18 b. m. roboty w tkalni mechanicznej „A. Wajca i synów” w Nowem Rokiciu, gminy Brus, zostaną zawieszony na czas nieograniczony. Powodem zamknięcia fabryki jest brak obrotów.

Robotnikom pracę wymówiono w d. 4 b. m.

(a) Koncert popularny „Lutni” zgierskiej. Proszeni jesteście o przypomnienie iż „Lutnia” zgierska urządza jutro po południu szósty z kolei koncert popularny dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Koncert ten pod względem obfitości i doboru programu zapowiada się bardzo interesująco.

(a) Kradzież. Onegdaj w Zgierzu na przedmieściu Przybyłowic, z chlewa, należącego do Leona Witkowskiego niewiadomi złoczyńcy skradli wieprza, wartości z górą 25 rb., którego jak świadczą ślady, zadusili na miejscu i ponieśli poza obręb miasta.

(a) Z Łęczycy. Grono członków niedawno powstałego kółka rolniczego w Łęczycy zakłada w mieście ten sklep z towarami łokciowymi. Będzie to pierwszy tego rodzaju sklep chrześcijański w Łęczycy.

Kapitał zakładowy tworzy się z 10 rublowych udziałów, których dotychczas zgłoszono z górą 30. Otwarcie sklepu ma nastąpić w początkach roku przyszłego.

(a) Nosaczka ukazała się wśród koni we wsi Wieloninie, powiatu tureckiego.

(a) Kary sądowe. Wczoraj sędzia pokoju 13 rewiru powiatu łódzkiego, na kadencji w Zgierzu, rozpatrywał, między innymi, sześć spraw karnych, wytoczonych przez policję przeciw mieszkańcom Zgierza: Boruchowi Bédkowskiemu, Mordce Krzykaczowi, Pinkusowi Wandtowi, Dawidowi Szmuklerskiemu, Sine Monszeiniowi i Nuchemowi Wajchmanowi oskarżonym o potajemne utrzymywanie domów modlitwy.

Po rozpatrzeniu sprawy i zbadaniu świadków, sędzia wydał wyrok mocą którego skazani zostali: Mordka Krzykacz i Nuchem Wajchman—na karę 100 rb. każdy, Pinkus Wandt i Dawid Szmuklerski—na 25 rb. każdy, a Sine Monszein—na 10 rb.

Sprawę Bédkowskiego odłożono.

SZTUKA.

(x) Teatr popularny. Z kancelarii teatralnej komunikują nam:

Dziś w sobotę wieczorem po raz pierwszy wyborna krotchwila w 5 aktach Schönthna p. t. „Wojna podczas pokoju”, która cieszy się dużym powodzeniem na wszystkich scenach europejskich.

Jutro w niedzielę po południu sztuka w 5-iu aktach ze śpiewami i tańcami Galasiewicza, z muzyką Noskowskiego p. t. „Chata za wsią”, wieczorem po raz drugi „Wojna podczas pokoju”.

W poniedziałek na korzyść Stowarzyszenia służ odegrany będzie piękny dramat w 4 aktach Morstina p. t. „Lilie”.

Tak szlachetny cel powinien wypełnić salę po brzegi; jest to obowiązek obywatelski.

(a) „Chata za wsią”. Wczorajsze przedstawienie „Chaty za wsią” Kraszewskiego w przeróbce scenicznej Galasiewicza, ściągnęło do teatru popularnego tłumy publiczności.

Dokładne sprawozdanie z przedstawienia z braku miejsca umieścimy w jednym z następnych numerów.

Dzisiaj zaznaczamy tylko, że gra była wzorowa, wystawa ogromnie staranna, tak w dekoracjach jak i w kostymach. Chóry, posilkowane kilkoma lokalnymi siłami, brzmiały równo i dzwicznie. Tańce podobały się ogólnie.

Przedstawienie miało pełne powodzenie, jest zatem nadzieja, że i jutrzejsze popołudniowe przedstawienie „Chaty za wsią” wypełni teatr popularny do ostatniego miejsca.

(x) Teatr polski (Cegielniana 63). Z kancelarii teatralnej komunikują nam:

Dziś „Różyczka” (Primerose), komedia w 3 aktach Callaveta i R. de Flersa.

Jutro w niedzielę o godz. 3½ po południu, po cenach popularnych „Dyabeł i karczmarza”, wieczorem o godz. 8¼, na ogólne żądanie „Ziemia”, wstrząsający dramat L. Pofanieckiego.

We wtorek zespół teatru polskiego wyjedza

do Kalisza, dokąd został zaproszony na 6 widowisk, natomiast w Łodzi gościć będzie opera i operetka z Kalisza.

(x) Tow. „Wiedza” przypomina o jutrzejszym koncercie popularnym w sali koncertowej. Zwracamy uwagę na bogato ilustrowaną przezrociami pogadankę p. t. „Kim był Mickiewicz?”, która rozpocznie się punktualnie o g. 3-ej po poł. Za 15 kop. można wygodnie siedząc w krzesłach (o ile się wcześniej przyjdzie) wysłuchać pogadanki i pięknego koncertu.

(x) Opera i operetka w Łodzi. Zapowiedź występów operetki i opery obudziła żywe zainteresowanie, tembardziej, że dyrekcja pragnąc uświetnić przedstawienia, zaprosiła do udziału we wszystkich wieczorach operetkowych p. Maryę Maryewską, artystkę teatru „Nowości”.

W przedstawieniach operowych weźmie udział p. Kamińska-Latoszyńska i Orzelski. Obsady dopełniają pp. Rogińska, Brochicz-Donimirska, oraz pp. Sawicki, Zakrzewski i Myszkowski Pokup na bilety duży

(x) Koncert „Filharmonii”. Przypominamy, że w poniedziałek o godz. 8 i pół. wiecz. odbędzie się w sali koncertowej przy [ul. Dzielnej nr. 18 koncert „Filharmonii” warszawskiej. W koncercie weźmie także udział znana i utalentowana śpiewaczka p. Z. Jaroszewiczowa.

Wybór administratora archidiecezyi.

Wczoraj o godzinie 11 rano w katedrze św. Jana, zgromadzili się członkowie kapituły warszawskiej, celem obioru administratora archidiecezyi, który pełnić ma obowiązki te do czasu mianowania przez stolicę papieską w drodze dyplomatycznej nowego arcybiskupa.

Po nabożeństwie, które odprawił ks. Gall, członkowie kapituły udali się do kapitułarza, celem dokonania wyboru.

Na stanowisko administratora archidiecezyi warszawskiej kapituła wybrała J. E. biskupa sufragana Ruszkiewicza.

O tym jednogłośnie wyborze doniosła depesza z Warszawy, podana we wczorajszym numerze „Rozwoju” w dziale „Z Ostatniej chwili”.

Następnie członkowie kapituły udali się przed wielki ołtarz katedry i odśpiewali „Te Deum”.

Nowoobрани administrator archidiecezyi ukończył warszawską akademię duchowną.

W r. 1859 objął wikaryat w Augustowie, w r. 1860 w Suwałkach. Wkrótce udał się do Rzymu, gdzie w akademii „Sapientia” uzyskał stopień doktora teologii. W roku 1862 objął stanowisko wiceregenta w r. 1865 regensa seminarium, a w r. 1881 probostwo świętokrzyskie.

W r. 1884 został mianowany biskupem sufraganiem warszawskim i biskupem tytularnym Berissy.

Dnia 22 czerwca 1900 r. J. E. obchodził pięćdziesięciolecie kapłaństwa i dwudziestopięcioletni jubileusz dostojęstwa biskupiego.

TELEGRAMY.

PETERSBURG, 13 grudnia (P.) (Komunikat urzędowy). W numerze 316 „Wieczern. Wremia” z dnia dzisiejszego wydrukowano otrzymaną telegraficznie od własnego korespondenta wiadomość o istniejącym w kołach zbliżonych do rządu francuskiego przekonaniu, że prawie jest rzeczą niemożliwą zapobieżenie wybuchowi wojny i o posiadanych ze źródeł wiarygodnych informacjach, że Austria zdecydowała się zająć Sandzak, a w razie oporu Serbów, natychmiast wkroczyć do Serbii.

Rządowi rosyjskiemu nic nie jest wiadomo o wzmiankowanym, według słów korespondenta, pesymistycznym nastroju, panującym jakoby w kołach zbliżonych do rządu francuskiego.

Doniesienie powyższe znajduje się w zupełnej sprzeczności z wiadomościami, któreimi rozporządzają w istocie uświadomione o położeniu rzeczy dyplomatyczne koła Rosji.

Wiadomość o zamiarze zajęcia przez Austrię Sandzaku i wkroczenia do Serbii, należy zali-

czyć do szeregu pogłosek, bardzo często w ostatnich czasach rozsiewanych i obliczonych na wywołanie sensacji, aczkolwiek dla swej podstawy nie mają żadnego realnego gruntu.

PETERSBURG, 13 grudnia (P.) Rada pod przewodnictwem Akimowa postanowiła utworzyć oddzielne komisje dla przedwstępnej rozpatrzenia projektów praw: o zaliczaniu kobiet w poczej adwokatów przysięgłych, o ustanowieniu przepisów co do produkowania i sprzedaży wina z winogron, o uzupełnieniu przepisów co do zabezpieczenia zdrowia publicznego i o prywatnych zakładach naukowych ministerium oświaty.

Następne posiedzenie odbędzie się 17 b. m. Na porządku dziennym będzie projekt prawa samorządu miejskiego w Królestwie Polskiem.

PETERSBURG, 13 grudnia (P.) Druga komisja ósmego oddziału rozpatrywała wczoraj przeprowadzenie wyborów w Warszawie. Postanowiono wybory posła do Dumy państwowej od ludności rosyjskiej Warszawy Aleksiejewa uznać za prawidłowe, wybór posła od reszty ludności Warszawy Jagiełły uznać za nieprawidłowy i zasługujący na unieważnienie.

POZNAN, 13 grudnia (wł.) Komisja kolonizacyjna odstąpiła od zamiaru wywłaszczenia Lipienek, uważa je bowiem za teren, nie nadający się do celów kolonizacyjnych.

BERLIN, 13 grudnia (wł.) Koło sejmowe i parlamentarne wystosowały odezwę do społeczeństwa polskiego, nawołującą do składania ofiar na fundusz narodowy, uchwalony na wiecu w Inowrocławiu.

WIEN, 13 grudnia (wł.) Z Monachium donoszą; Syn zmarłego wczoraj regenta Bawarii ks. Luitpolda, ks. Ludwik, koronowany zostanie na króla Bawarii pod nazwą Ludwika III-go.

(Ks. Ludwik Bawarski, ożeniony z Maryą-Teresą, arcyksiężniczką Austriacko-Esteńską, liczy obecnie 68 rok życia. Syn jego ks. Ruprecht liczący 43 lata, zostałby w razie koronowania się ks. Ludwika na króla, następcą tronu. Przeszkodą ku temu jest okoliczność, że nominalny król bawarski 65-letni Oton, brat zmarłego w roku 1886 Ludwika II, cierpiący od dziecka na dziedziczne i nieuleczalne obłąkanie, żyje dotąd).

MONACHIUM, 13 grudnia (wł.) Pogrzeb zmarłego wczoraj ks. regenta bawarskiego Luitpolda, odbędzie się 19 b. m.

LONDYN, 13 grudnia (wł.) W ciągu dnia dzisiejszego przybyli już wszyscy delegaci na konferencję pokojową. Większość ich przybyła jeszcze wczoraj. Dworzec kolejowy robił wrażenie istnej wieży Babel, przyjeżdżających bowiem delegatów witali na dworcu greccy, serbowie, czarnogórcy, bułgarzy i turcy.

Jutro odbędzie się posiedzenie organizacyjne konferencji, na którym dopełnione zostaną wszelkie niezbędne formalności. W posiedzeniu tem weźmie udział także Grey, który powita delegatów w imieniu Anglii.

WIEN, 13 grudnia (wł.) Według tutejszych informacji, Anglia i Francja protestują przeciw dopuszczeniu Rumunii do udziału w konferencji ambasadorów.

WIEN, 13 grudnia (wł.) Konsul Edl, powróciwszy dziś z Białogrodu, zdał raport ministrowi Berchtoldowi ze sprawy Prohazki. Wszystkie pogłoski o rzekomem okaleczeniu lub złem traktowaniu Prohazki przez żołnierzy serbskich okazały się nieprawdziwymi.

BIAŁOGROD, 13 grudnia (wł.) Półurzędowo stwierdzono, że sprawa konsula Prohazki została bezzasadnie podniesioną do kwestyi pierwszorzędnej znaczenia.

BERLIN, 13 grudnia (wł.) Wszyscy zamieszkalni tutaj rezerwisci austriaccy otrzymali rozkaz natychmiastowego stawienia się do pułków swoich. Część ich dzisiaj już opuściła stolicę Niemiec.

FRANKFURT N. M., 13 grudnia (wł.) Korespondent z Wiednia do tutejszej „Frankfurter Ztg.” telegrafuje; Dowiadują się z bezpośredniego źródła, że cesarz Franciszek-Józef wyraził się dzisiaj na audyencji do jednego z wybitnych dyplomatów, że stanowisko Rosji względem Austrii jest pod każdym względem poprawne.

WIEN, 13 grudnia (wł.) Ambulanse sanitarne austro-węgierskiego Czerwonego-Krzyża, przebywające obecnie na Bałkanach przy armiach państw skonfederowanych, otrzymały rozkaz powrotu do Austrii w przeciągu tygodnia.

PETERSBURG, 13 grudnia. (P.) Sw. Synod opracował już ceremonial cerkiewny obchodu jubileuszowego 300-letniego panowania Domu Romanowów.

KRAKÓW, 14 grudnia. (wł.). Jutro w Krakowie odbędzie się obchód setnej rocznicy urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego.

Program obchodu zapowiada nabożeństwo na Skałce o g. 9 i pół rano, poczem nastąpi złożenie wieńców na sarkofagu w grobach zasłużonych, i przemówienie pana Kazimierza Lubbeckiego.

O godzinie 11-ej przed południem odbędzie się uroczysta akademja w sali Starego Teatru.

O godzinie 4-ej po południu w teatrze miejskim odegrany będzie „Miód kasztelański” Józefa Ignacego Kraszewskiego.

PARYŻ, 13 grudnia. (P.) Danew oświadczył korespondentowi „Temps'a”, że związkowcy, na wypadek konieczności, jednomyślnie poprą życzenia Grecji uczestniczenia w rokowaniach niezależnie od rozejmu.

WIEDEN, 13 grudnia. (wł.) Parlament przyjął w drugim i trzecim czytaniu projekt prawa o rekrutach i odrzucił zaproponowaną przez socjal-demokratę Leutnera rezolucję o powierzeniu sprawy konsula Prochaski sądowi rozjemczemu w Hadze. Parlament przystąpił do rozważenia projektu prawa o dostawie koni.

SOFIA, 13 grudnia. (P.) Wobec tego, że protokół rozjemczy zawiera paragraf, pozwalający na zaopatrywanie w żywność armii bułgarskiej przy pomocy kolei, przez Adrianopol, wysłano pierwszy pociąg próbny.

BIAŁOGROD, 13 grudnia. (P.) Biuro prasowe upoważnione zostało do oświadczenia, że tendencyjne wiadomości „Süd Slavische Korespondenz” o popełnionych jakoby przez armię serbską okrucieństwach i gwałtach nad albańczykami są zmyślone, a rozsiewają je w celu szkoderstwa Serbii w chwili zwołania konferencji londyńskiej. Biuro prasowe kategorycznie zaprzecza tym wiadomościom i spodziewa się, że bezstronna prasa oceni należycie nieuczciwe rozsiewanie fałszywych wiadomości.

ATENY, 13 grudnia. (P.) Urzędownie donoszą o ogólnym marszu armii epirskiej na Janinę. Prawe skrzydło zajęło Atorakdon. Artylerja grecka zmusiła do milczenia baterje nieprzyjacielskie.

Wśród wojsk greckich jest 200 rannych. Bitwę przerwano w nocy.

Flota egejska stoi przed Dardanelami, oczekując na wyjście floty tureckiej.

Delegacje albańskich i macedońskich właścicieli ziemskich przedstawiały się królowi greckiemu, dziękując za obronę i poparcie.

Z ostatniej chwili.

Wiedeń, 14 grudnia. (wł.) „N. F. Presse” donosi, że namiestnik Bobrzyński konferował z klubami polskimi rusińskim w sprawie uniwersytetu rusińskiego. pragnąc osiągnąć porozumienie. Poseł ukraiński, Budzyński zawiadomił namiestnika, że jeśli polacy nie zgodzą się na żądania rusinów, to ukraińcy rozpoczną w parlamencie obstrukcję. „N. F. Presse” mniema jednak, że do obstrukcji nie przyjdzie.

Wiedeń, 14 grudnia. (wł.) Grupa nar. demokratyczna Koła polskiego wystosowała do prezesa Koła. dr. Lea, list, w którym oświadcza, iż dowiaduje się z niepokojem, że w orędziu cesarskim w sprawie uniwersytetu rusińskiego nie będzie potwierdzona polskość uniwersytetu lwowskiego. Polska grupa nar.-dem. stoi na stanowisku uchwały Koła polskiego w Wiedniu z d. 22 maja r. b. i uchwały Koła sejmowego z dnia 9 b. m. i zaznacza, że Koło polskie musi popierać żądanie, aby w orędziu cesarskim było oświadczenie o polskości uniwersytetu.

Gdyby Koło polskie odmówiło poparcia, to grupa nar.-dem. zmuszona będzie szukać poza Kołem przeprowadzenia tego żądania.

Paryż, 14 grudnia. (wł.) „Figaro” zamieszcza na naczelnem miejscu sensacyjną wiadomość iż przedwczoraj bawił w Wiedniu król bułgarski Ferdynand. Pobyt króla Ferdynanda w

Wiedniu miał rzekomo na celu przyłączenie Bułgarii do trójprzymierza. Król Ferdynand zawarł już odpowiednią umowę w Wiedniu.

„Figaro” pisze, że kombinacja taka marzyłaby równowagę w Europie.

Londyn, 14 grudnia. (wł.) Rząd turecki wystosował do Greya ubolewanie, że Anglia nie zaprosiła ambasadora tureckiego w Wiedniu, Teczika-paszę do udziału w konferencji.

Grey oświadczył, iż Anglia nie uczyniła tego, ponieważ w takim razie musiałaby zaprosić również przedstawicieli czterech państw bałkańskich.

Serbscy delegaci na konferencji pokojowej stawiają wniosek, aby Saloniki pozostały portem międzynarodowym, pod protektoratem Anglii.

Serbia pragnie w ten sposób zbliżyć się do Anglii.

Londyn, 12 grudnia. (wł.) „Times” donosi, że delegaci tureccy zażądali, aby Serbia i Bułgaria wpłynęły na Grecję, by wzięła ona udział w rokowaniach pokojowych, pomimo to, że nie podpisała układu o zawieszenie broni.

Białogród, 14 grudnia. (wł.) Żądania Austrii, która domaga się od Serbii koncesyj handlowych są nie do przyjęcia. Serbia nawiąże ścisłe stosunki handlowe z innymi państwami bałkańskimi.

Lwów, 14 grudnia. (wł.) W pobliżu magazynów wojskowych żołnierz zabił chłopca, który nieogłędnie zbliżył się do posterunku. Ze Stanisławowa donoszą, że tam również zastrzelił chłopca patrol, pilnujący mostu.

Wiedeń, 14 grudnia. (wł.) Namiestnik Bobrzyński bawił tu wczoraj i konferował z różnymi stronnictwami Koła polskiego. Wynik narad trzymany jest w tajemnicy.

Londyn, 14 grudnia. (wł.) Delegaci pokojowi odbyli wczoraj przygotowawczą konferencję pomiędzy sobą, na której osiągnięto porozumienie co do pierwszych kroków w naradach pokojowych.

Konstantynopol, 14 grudnia. (wł.) Jest mało prawdopodobnem, aby rokowania pokojowe miały pomyślny wynik. Turcja zażąda bezwarunkowo, aby pozostawiono jej Adrianopol i Kirkilise. W przeciwnym razie Turcja zmuszona będzie prowadzić wojnę dalej.

Konstantynopol, 14 grudnia. (wł.) Koło wyspy Tenedos kanonierka turecka napotkała grecką łódź torpedową i zmusiła ją do poddania się. Łódź odprowadzono do Dardanelów.

Konstantynopol, 14 grudnia. (wł.) Wiadomość o bitwie morskiej nie potwierdza się. Flota turecka znajduje się na morzu Marmora.

Paryż, 14 grudnia. (wł.) „Echo de Paris” donosi, że Austria nie uczyni żadnego kroku przeciwko Serbii tak długo, póki będą trwać rokowania pokojowe.

Paryż, 14 grudnia. (wł.) Szoferzy samochodowi w Paryżu postanowili urządzić w poniedziałek strajk generalny na znak protestu przeciwko wojnie.

Paryż, 14 grudnia. (wł.) W Chambrille najechał automobil ciężarowy na pluton maszerujących żołnierzy w 8-ej kompanii 97 pułku piechoty. Jeden żołnierz został zabity i 5 ciężko rannych.

Paryż, 14 grudnia. (wł.) Francja postanowiła nie popierać żądania Rumunii, w sprawie dopuszczenia jej przedstawiciela do konferencji ambasadorów w Londynie, ponieważ poza Rumunią stoi trójprzymierze, które w takim razie uzyskałoby przewagę nad trójporozumieniem.

Wiedeń, 14 grudnia. (wł.) W kołach polskich panuje przekonanie, że ustawa mobilizacyjna zostanie uchwalona bez poważniejszych przeszkód.

*

Loterya. Dziś jako w 6 dniu ciągnięcia 5-ej klasy 199 loteryi klasycznej Królestwa Polskiego, padły następujące główne wygrane:

2,000 rb. nr. 3,363, 13,775.
 1,000 rb. nr. nr. 5,923, 10,903, 15,604.
 400 rb. nr. nr. 2,003, 4,614, 6,263, 10,010, 11,088, 13,334, 14,142, 14,542, 14,927, 15,154, 20,095.
 200 rb. nr. nr. 2,827, 3,569, 4,680, 5,003, 6,409, 7,495, 9,557, 10,818, 8,705, 10,826, 12,461, 16,860, 17,115, 18,082, 20,207.

Tabela wygranych.

W piątym dniu ciągnięcia 5-ej klasy 199 loteryi klasycznej Królestwa Polskiego wylosowano następujące numery:

Rb. 15,000	Nr 8422.
Rb. 8,000	Nr 21567.
Rb. 2,000	Nr 12501 17709 20014.
Rb. 1,000	Nr 695 717 21037.
Rb. 400	Nr 104 335 1024 1310 1488 8264 11150 11538 14447 14877 17716 18997 20544 22206 22755.
Rb. 200	Nr 1410 4360 5209 5327 12738 13727 18572 20294.
Rb. 100	Nr 525 4997 6257 6473 6864 7038 9306 10628 12441 13055 13533 15745 16220 16657 16933 18787 20165 20081 21747 21840 22659.
Rb. 80	Nr 45 50 81 105 15 18 352 44 82 452 79 524 600 45 73 85 714 65 79 80 92 817 54 47 54 79 931 67 75.
1009	42 142 94 222 35 86 328 431 57 58 61 89 515 94 725 78 94 900 16 48 50 92.
2018	53 72 75 125 27 29 68 80 244 8 323 59 65 415 89 604 25 58 743 852 900 50 63 67 76 90.
3066	153 34 45 96 200 46 58 79 339 447 577 87 698 884 87 94 925 80 85 96.
4002	9 52 60 63 71 114 53 216 546 428 31 84 508 20 33 45 49 88 626 52 52 56 707 888 900 2 40 41 88.
5015	108 11 90 206 58 77 94 330 67 73 86 470 572 640 51 76 83 91 731 71 825 61 96 931 35.
6000	6 28 46 118 34 41 92 209 25 27 37 87 301 8 23 78 85 416 52 547 54 55 631 65 64 725 46 54 88 803 919 58 86.
7037	41 55 60 78 103 34 265 311 49 70 477 97 304 18 57 69 95 666 836 59 74 80 906 23 78 94.
8040	49 157 95 251 40 97 347 420 25 36 524 26 30 608 53 79 732 802 951.
9089	118 46 55 74 88 92 200 57 44 76 361 65 408 65 91 553 82 647 830 48 919 70.
10015	52 119 61 70 228 33 305 14 15 16 35 38 451 88 93 97 500 20 41 601 20 58 84 727 59 862 920 66.
11023	43 74 158 66 69 262 354 434 44 47 85 514 19 32 54 99 631 78 857 906 14 40 49 73.
12018	23 56 65 74 109 218 19 25 72 363 64 75 86 415 30 91 576 92 641 750 71 824 900 53 70.
13047	50 158 86 227 52 68 344 55 65 445 501 4 10 29 653 94 99 706 22 24 34 52 93 809 25 26 42 50 64 82 924 27.
14000	19 82 172 246 305 14 63 97 407 8 20 65 66 73 86 89 363 86 611 22 26 49 85 767 812 83 910 43 64.
15034	41 73 225 43 80 353 441 70 525 43 92 93 600 14 15 30 49 87 96 711 60 66 91 913 22 34 56 613 86.
16039	51 55 61 94 122 42 45 55 94 203 14 46 86 89 347 48 87 490 335 77 613 8 69 93 814 47 61 79 96.
17000	86 95 93 155 93 233 46 47 318 63 407 16 24 515 38 70 90 629 50 707 95 814 64 96 932 35.
18031	54 107 16 15 21 248 50 61 333 93 408 50 95 550 75 85 84 600 47 82 715 33 39 41 803 63 79 911 44 91.
19100	225 49 370 80 403 56 50 54 577 83 604 85 769 864 70 73 92 97 951 90.
20026	163 84 205 13 33 313 19 419 32 82 503 6 16 80 88 632 91 98 794 97 849 921 65 89.
21015	37 49 50 90 139 48 205 15 21 25 82 92 304 19 24 33 92 407 40 55 339 34 601 41 59 788 892 14 54 68 917 61 71 84 97.
22067	87 186 207 49 307 33 39 90 410 56 74 361 84 664 76 746 52 892 973.
23028	42 53 73 77 119 228 63 304 13 21 22 40 47 52 66 402 8 34 40 43 75.

ODPOWIEDZI REDAKCYI.

Kolejarzowi w Łodzi. Listów niepodpisanych imieniem i nazwiskiem, choćby dla wiadomości Redakcyi, uwzględniać nie możemy. Musimy wiedzieć przecież, z kim mamy do czynienia, zwłaszcza gdy idzie o zarzuty, stawiane instytucji społecznej. List pański jednak zakomunikowaliśmy zarządowi Pogotowia ratunkowego.

OFIARY.

Na „Gniazdo” Tom opieki nad dziećmi.

Rb. 2 składa monter Elektrowni, p. Grigo, ofiarowane przez p. Krügera (Rzgowska 7) w celu przekupstwa przy wykryciu defraudacyi prądu.

Zamiast wieńca na grób ukochanego synka s. p. Waldemarka Paszczyńskiego składają M. Fr. Salscy 3 ruble.

Dla robotników pozostających bez pracy.

(Na święta).

Za samowolną przeróbkę rur gazowych w sklepie swoim przy ul. Wschodniej 42, u Berka Dancygięra, właściciel tegoż sklepa jako karę 4 rb.

Wszystkim życzliwym, którzy raczyli uczestniczyć w odprowadzeniu na wieczny spoczynek drogiego nam zwłok ukochanego jedynego synka i brata ś. p.

Waldemara Paszczyńskiego

składają z głębi serca płynące „Bóg zapłać“ stroskani
4734

Rodzice i Siostry.

W piątek o godz. 11 zmarła opatrzona św. Sakramentami ś. p.

Agata z Pawickich

Macherska (Wdowa)

przeżywszy lat 74. Wyprowadzenie zwłok z Chojen do kościoła w Starych Chojnach, nastąpi o godzinie 2-iej po poł. Nabożeństwo i pochowanie zwłok odbędzie się w poniedziałek o g. 9^{1/2} rano, o czym zawiadania krewnych i znajomych pozostała w głębokim smutku stroskana

4736

Rodzina.

Brak kobiet w Ameryce.

Według pism nowojorskich na podstawie najnowszych obliczeń ludność Stanów Zjednoczonych składa się z wyjątkiem Alaski, Porto-Rico, Hawaj i Filipinów, z 47,332,277 mężczyzn i z 44,639,989 kobiet; temsamem jest stosunek obu płci 106 na 100. W roku 1000 liczono na 100 kobiet 104.4 mężczyzn. Nadwyżka mężczyzn polega na masowej emigracji do Ameryki mężczyzn.

U murzynów kobiety są liczniejsze, gdyż na 100 kobiet liczy się tylko 98.7 mężczyzn. U Chińczyków jest stosunek mężczyzn do kobiet 14 do 1, a u japończyków 7 do 1. Indianie mają męską nadwyżkę o 3.6 proc.

Najdobitniej wyrażoną jest przewaga płci męskiej w dalekich zachodnich Stanach, bo w stanach nadmorskich przypada 129.7, a w stanach gór skalistych 127.5 mężczyzn na 100 kobiet. Tylko w pięciu stanach przeważa płeć żeńska, a to Massachusetts, Rhode Island, Maryland, North Carolina i South Carolina.

Z 50 miast, które mają więcej niż 100,000 mieszkańców, przeważa w 23 ludność męska. W 39 miastach stosunek mężczyzn do kobiet wzrósł w porównaniu z rokiem 1900, podczas, gdy w 11 miastach stosunek ten się zmniejszył. Największa ilość mężczyzn w stosunku do kobiet w Seattle, Waszyngtonie, gdzie na 100 kobiet przypada 136.5 mężczyzn. W Chicago jest stosunek prawie ten sam, a w Nowym-Jorku płci się wyrównują.

„ODEON”

Od soboty dnia 14 do poniedziałku 16 grudnia
!!Wspaniały program!!

W kalejdoskopie natury

Maks boi się wody

komedia w wykonaniu **MAKSA LINDERA**

Ociemniały rzeźbiarz

piękny dramat w 2 aktach w wykonaniu art. teatru
ELEONORY DUSE

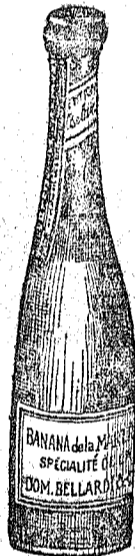
Tygodnik Ilustrowany

wydarzenia ostatniej doby

Żmija czarodziejska

dramat

4001

3919

Najlepszy tylko firmy

Dom. Bellardi & Co

Turin.

Numer dzisiejszy składa się z 20-tu stron.

Księgarnia „Przeglądu Katolickiego“
Łódź, św. ANDRZEJA № 5.

„KU PRAWDZIE“

powieść z pierwszych czasów chrześcijaństwa, bogato ilustrowana. Rzecz dzieje się w Pompei. 193

Ogólnie znany z dobrego kroju i starannego wykończenia **zakład krawiecki**

J. Kozłowski

przeniesiony został z Benedykta, na ul. Mikołajewska № 22 parter.

Na zamówienia garnitur marynarkowy z dobrego materiału zimowego od Rb. 28. 5522

Dr. E. Rejt

Średnia № 5, powrócił.

Sp. choroby skórne, włosów, weneryczne, moczopłciowe i kosmetyka lekarska. Leczenie syphilisu Salvarsanem Ehrlich-Hata „606“ i „914“ (wśródżylne). Leczenie elektrycznością (elektroliza) i masażem wibracyjnym. Godziny przyjęć: od 9-1 i od 4-8 w niedziele od 9-2 po południu. Dla Pań osobna poczekalnia. 4727

Darmo gramofon lub eufon

silno dźwięczny otrzyma, kto kupi 20 płyt po obecnej cenie sklepowej. Wielki wybór nowości na płytach z pięciu fabryk. Igły, sprężyny i wszelkie reparacje gramofonów.

Wólczajska 230 m. 95.

Zalewski.

5915

Pieśni

Tadeusza Joteyki

na jeden głos z tow. fortepianu:

1. Wiosna, 2. „Mów do mnie“, 3. Limba, 4. Król w Thuli (ballada), 5. Przed nocą, 6. Moja królowna.

Duety z towarzyszeniem fortepianu:

1. „Noc taka jasna“ (barkarolla) 2. „Wstań pieśń“ wyszły z druku nakładem firmy L. Idzikowski i są do nabycia w większych księgarniach i składach nut.

Dr. M. PAPIERNY
AKUSZER i SPECYALISTA
CHOROBY KOBIECYCH
ulica Południowa Nr. 23
Telefon 16-85.

Przyjmuje do 11 rano i od 4^{1/2} do 6^{1/2} po poł. 5351

Przejazd № 8.

(starazy) Telef. 17-14

Dr. FRANCISZEK

KOZIOLKIEWICZ

mieszka obecnie Przejazd № 8, front, 1-e piętro.

Przyjmuje od 9^{1/2}-12 i od 6-8 w

Dr. Sonenberg
POWRÓCIŁ 3665

Choroby, skóry, dróg moczowych i weneryczne. Cegielniana 14. Od 11-15-7^{1/2}.

Dr. A. S. Tenenbaum

przeprowadził się na ul. Piotrkowską 145, Telef. 24-16

Przyjmuje z chorobami wewnętrzными, żołądka i kiszki.

Przyjm. od 8-9 r i 5-7 p.

Md. Dentysta

H. PUTZMAN

przeprowadził się na ul. Piotrkowską № 10 1-sze piętro z frontu POWROCIŁ z zagranicy i przyjmuje codzien. sam od 10 r. do 1 pp. i od 3 do 7 wiecz. 3191

Dr. Feliks Skuslewicz
Andrzeja 12

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Przyjmuje: od 9^{1/2} do 11-iej i od 5-8. W niedziele i święta od 9^{1/2} do 12-iej. Telef. 26-26. 507-r

Dr. A. Groszlik

Zachodnia 68, (przy Zielonej).

Choroby skóry i włosów, weneryczne i dróg moczowych. Instytut Röntgenologiczny i światłolecznicy. Badanie krwi na syphilis. Od 8^{1/2}-11^{1/2} r. i od 5-2. Niedziele i święta 9-12 r. 3051

D-ka Felicya Goldberg

Mieszka obecnie 1993

ul. Piotrkowska 107.

Dr. S. KANTOR

specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych lub dróg moczowych. Gabinet Roentgenowski i światłolecznicy, Piotrkowska 144 róg Ewangelickiej, telefon № 18-41. Leczenie Syphilisu „Ehrlich-Hata 606“. Przyjmuje od 8-2 i od 5-9 wiecz. Dla pań osobna poczekalnia. 426

Dr. Gustawa. 2796

Zand-Tenenbaumowa
Piotrkowska 145, tel. 24-16

Przyjmuje z chorobami kobiecymi, moczopłciowymi i skórnymi (kobiety i dzieci) od 11 r. do 1 p.p. i od 6 i pół do 8 w.

Dr. med. Z. GOŁC

Choroby skórne i weneryczne

ul. Mikołajewska 18.

Godziny przyjęć: od 9-12 i od 4 i pół do 7 i pół wiecz., w niedziele i święta od 9 do 12 i pół. Telefon № 20-60.

Dr. J. PIENIAŻEK

sp. chor. nosa gardła i uszu. Przeprowadził się do Warszawy, Nowogrodzka 6. Tel. 30-17. Przyjmuje od 4 do 6 w niedzielę i święta od 10-11.

Dr. S. SZNITKIND

Średnia 2. 1117

Choroby skórne, (włosy), i moczopłciowe, kosmetyka lekarska, weneryczne

Przyjmuje od 8-iej do 2-iej po poł. i od 1 i pół do 9 w., damy od 4 i pół do 5-iej

Dr. H. Rueger

Nawrot № 1.

Choroby wewnętrzne.

Przyjm. p. poł. 4-6. 5820

Choroby weneryczne

skórne i moczopłciowe

Dr. Stanisław Piekarski

PIOTRKOWSKA № 115.

Przyjm.: od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1531-r.

Lekarz-Dentysta

A. Teplicki

Piotrkowska 121, 1-e piętro

Od 9^{1/2} do 2; od 4-8. 2451

Dr. Rosenblatt
powrócił.

Choroby uszu, nosa i gardła.

Przyjmuje 10-11 i 5-7. Piotrkowska 35. Tel. 19-84. 2715

Dr. H. Szu nacher

Choroby weneryczne i skórne.

Nawrot 2.

Przyjmuje od 8-10 i pół i 6-8 po poł., panie od 5-8. W niedziele i święta od 8-1 po poł. 876r

Dr. LITMANOWICZ

Krótką 12.

Choroby nerek, pęcherza, cewki i t. p.

Przyjmuje do 10 rano i od 4-8. Telefon 18-61. 3011

Dr. H. Sadkowski

Piotrkowska 120.

Przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki).

Codziennie od 8-10 rano i od 5 od 7 po poł. Telef 23-10. 259

Dr. med. W. KOTZIN

Ul PIOTRKOWSKA 71

Choroby serca i płuca,

przyjmuje od godz. 10-11 rano

i od 4-6 pp. 2763r

№ telefonu 21-19

Dr. Jan Cadarski

Akuszerya,

choroby chirurgiczne i kobiece

przyjmuje do 10 r. i 4-6 po poł

ul. Cegielniana 9 m. 4. 3328

Dr. W. Dutkiewicz

Specjalność: choroby skórne

weneryczne 8^{1/2}-10^{1/2}, rano i o 2

4-7^{1/2} w. W niedziele od 9-1p

rano, Zielona 19. 547r.

Świerzbę

pryszczki i męczące swędzenie

najlepiej wyleczy **mydło z zapachem i krem aptekarza**

Lipińskiego. Cena razem rb. 1

kop. 25. Sprzedaż w aptekach

i składach aptecznych. Wysyłam za

zaliczeniem pocztowym. Adres:

Warszawa — Mokotów. Apteka Ed.

Lipińskiego, skrzynka poczt. 461.

5377

Na gwiazdkę

Dobra okazja po niższych cenach praktyczne prezenty: krawaty, koszule, bielizna wełniana, rękawiczki, żaboty, serdaki, fartuchy, pończochy i t. p. poleca

Kazimiera Jarocińska

Piotrkowska 123

Resztki wstążek na wagę. 4598

Przeciwko kokluszowi, przy kaszlu, astmie, emfizemie, gruźlicy, katarach krtań, oskrzeli i chorobach płuc Wzbudza apetyt, uspokaja nerwy.

„KOSULIN“

apteczkarza J. Saskiego w Brześciu Li Grand Prix w Hadze. Cena 11.1 rb. Żąda wszędzie Przedstawiciel T. Koczan

Piotrkowska 10. 3095

DRÓBNE OGŁOSZENIA.

AIAIAI) FRA SILVIO
Boski Poemat. Cena rb. 1.50. Księgarnia Fiszer. 10941-3sc-1

AIAIAI Lekcyi języka francuskiego udziela w szkołach i prywatnie. Patent z ukończenia kursów w Paryżu, świadectwo rządowe. Wólczajska 41 m. 20, tel. 15-72. Przygotowuje uczniów podług programu. 9795-4s-4

AIAIAI Pierwsza szkoła rekolekcyjna dla kobiet nagrodzona wielkim złotym medalem na wystawie w mieście. Cześć w Łodzi A. Krowczyński i L. Jasiński, ul. Karola 16. Zapis uczennic codziennie od 5-8 pop. oprócz niedziel i świąt. Szkoła wydaje świadectwa z prawem szkół rekolekcyjnych w Warszawie. 3603r-s

AIAIAI Maszyna do pisania rosyjska używana, systemu „Ideal“ do sprzedania w Biurze nauczycielskim, Przejazd 14. 11009-2-1

AIAI Meble rozsprzedam tania: garnitur salonowy, tremo słupy, ekran, tualetę, otomanę, szafy, łóżka, materace, umywalnię bielizniarkę, biurko, kredens, stół, krzesła, Piotrkowska 192 m. 5. 10957-3-5

AIAI Meble z czterech pokoiów wyprzedam bardzo tania oraz biurko, gramofon, maszynę, Konstancyńska 35 m. 14. 10936-3-5

AI Kredens, stół, krzesła, szafy do ubrania, łóżka, garnitur salonowy, lustra, lampy, palmy, obrazy, sprzedam za bezcen tylko zaraz, Pańska 64-1. 10908-10-7

AI Szafy, łóżka, stół, kredens, otomanę, bielizniarkę, tremo, biurko, wyjeżdżając rozsprzedam tania, Konstancyńska 45 m. 11. 10815-5-5

AI Z powodu nagłego wyjazdu, wyprzedam zaraz bardzo tania meble salonowe, stolowego, sypialnego, szafy, otomanę, biurko, lampy, lustra, Nowo-Cegielniana 6-7, front. 10807-10-5

AI Meble z trzech pokoiów i komode rozsprzedam tania, Południowa 24-14. 10934-3-2

AI Otomany gotowe, materace, leżanki, garnitury, sprzedaje najtaniej, Rozwadowska 14, tapicer. 10932-2s-2

AI Meble wyjeżdżając rozsprzedam tania: szafy, łóżka, z materacami, stół, kredens, otomanę, tremo, biurko, bielizniarkę, Konstancyńska 45-11. 11007-5-1

AI Z dniem 1 stycznia utworzone będą kursy fachowego rysunku i kreślenia dla rzemieślników. Oddzielnie kompletny dla czeladzi, oddzielnie zaś dla uczniów. Zapisy codziennie od 6 do 8 wieczór, w niedzielę przed południem rysunki wolnoroczne, Targowa 71, front, II piętro. 11005-3cs-1

Agenta ustosunkowanego w branży budowlanej na stałe dla sprzedaży stopni mozaikowych i betonowych potrzeba zaraz. Oferty z żądaniem wynagrodzeniem i opisem dotychczasowej działalności składać w administracji Rozwoju pod „K. L.“ 10994-1

Agenta ze znajomością rysunków technicznych i ubezpieczeń budynków dorządowej instytucji poszukuje zaraz. Oferty z określeniem wynagrodzenia i referencjami w administr. Rozwoju sub. „I. M.“ 10995-1

Budka z węglem do sprzedania w dobrym punkcie, Placowa 15. 10920-3*-2

Budka do sprzedania, przytem mały sklepik spożywczy z powodu powiększenia interesu, ul. Konstancyńska 36, pralnia. 10960-2-1

Budka z węglem do sprzedania bardzo tania z powodu zmiany interesu. Wiadomość: Bałuty Zielona 17. 10931-1

Człowiek żonaty bez sposobu do życia poszukuje miejsca szwajcara, stróża lub jakiegokolwiek innego, Nowo-Cegielniana № 44 m. 27. 10995-3-5

Dom drewniany do sprzedania, 14 mieszkań, za 4,500 rubli, w Nowych Chojnach ulica Dolna № 5. 10964-1

Do sprzedania sklep kolonialno-dystrybucyjny z powodu wyjazdu, Żelazna № 9 przy Szosie Rokicińskiej. 10925-3-5

Do wynajęcia od 1-go stycznia 1913 roku dwa lub trzy pokoje z kuchnią z wygodami i światłem elektrycznym, widok na park, tamże do wynajęcia plac 3,600 łokci kwadr. obszaru. Wiadomość: ul. Radwańska nr. 45. 10969-2sw-1

Do wynajęcia zaraz pokój z kuchnią, Widzewska № 135 m. 15, na miejscu ogród spacerowy. 10982-1

Do wynajęcia od 1-go stycznia 1913 r. lub zaraz skład węgla przy stacji Karolew z całym urządzeniem przy ulicy Kątnej 53, Janiny 3. Wiadomość: na miejscu. 10989-3-1

Duża szafa do rzeczy za 20 rubli do sprzedania. Wiadomość u stróża, Fabryczna nr. 1. 11001-3ps-1

Ekspedjent-drogista, znajomość receptury, poszukuje posady w składzie aptecznym. Łaskawe oferty „Drogista“ w Rozwoju. 10975-2-1

Fortepian krótki czarny z metalową płytą, mocnym tonem sprzedam tania, Pańska 4. 10996-2-1

Futro męskie tania sprzedam. Ogrodowa 30 m. 8. 10979-1

Filia piekarska, która zapewnia utrzymanie rodzinie jest do sprzedania. Wiadomość w mleczarni, Gubernatorska nr. 38. 10921-3-5

Filia piekarska w dobrym punkcie do sprzedania, Radomska 10. 10874-3cs-3

Garniturek mebli, kryty jedwabiem zaraz do sprzedania, ul. Piotrkowska nr. 34 m. 4, II p. 11003-1

Jest do sprzedania oficyna drewniana o 8-iu mieszkańcach z placem, Bałuty, Młynarska 81, Wiadomość u gospodarza.

Kupię niedrogo foksteryera, szpicca lub pincherka. Zastać od 2-5-ej, Lipowa 36, właściciel domu. 10978-1

Kotlarze miedzianí zdolni zechcą składać oferty do sosnowieckiej kotłarni L, Piątkowski w Sosnowcu. 11003-3-1

Kawiarz z bilardem do sprzedania w dobrym punkcie, tania, byle zaraz z powodu zmiany interesu, ul. Benedykta 27. 10949-3-2

Lóżka żelazne, materace prunusy, wszelkie naczynia kuchenne na raty, Mikołajewska 25, Zarzewska 5. 10904-2s-2

Lóżka dąbowe z materacami do sprzedania, otomany, leżanki, widzewska nr. 124. Ceny niskie. 11012-3-1

Magieli prawie nowy zaraz do sprzedania. Wiadomość ul. Wodna 24 w sklepie. 10947-3-2

Magieli zaraz do sprzedania. Wiadomość: Staro-Zarzewska nr. 141. 10944-3-2

Magiel w dobrym stanie do sprzedania Szosa Pabianicka № 6. 10930-2-2

Magie do sprzedania, Dzielna 50. Wiadomość u stróża. 10953-2-2

Maszyny Singera używane bebenkowe sprzedam tania ul. Aleksandryjska 23. 10763-5s-4

Mahoniowa sypialnia najnowszo fasonu do sprzedania u stolarza niedrogo, tamże i biurko dąbowe amerykańskie: Wiadomość w składzie win, Rzgowska 55. 10983-3sc-3

Monety stare srebrne są do sprzedania, Przejazd 48 sklep galanteryjny H. Miseracki. 10764-5*-5

Magieli do sprzedania, Ludwiki 11, Kucharski. 10342-3cs-5

Maszyna bebenkowa i pierścieniowa i za 15 rubli sprzedam tania ulica Złota № 3 m. 47. 10623-5s-5

Magieli do sprzedania na miasto, Cegielniana nr. 57. 10997-1

Młody człowiek obeznany z czynnościami kolejowymi, może przyjąć posadę ekspedienta, magazyniera, biuralisty, lub też kasyera, władza rosyjskim i polskim językiem. Na żądanie może złożyć kaucję. Oferty proszę składać do administracji dziennika Rozwój pod literami „H. D.“ 10995-3-1

Magle nowe tania do sprzedania, fabryka magli, Zgierska 24. 11011-4wcs-1

Otomana, łóżko z materacami, tania do sprzedania, Konstancyńska 26-4. 11010-1

Obiady wykintne w prywatnym domu dla osób inteligentnych; od godziny 12^{1/2}, do 3-ej. Piotrkowska 124-10. 8641-12swcs-0

Od 5-ch do 4-ch tysięcy rubli na 1 numer hypoteki jest do wypożyczenia. Wiadomość: ulica Srebrzyńska № 25, w sklepie. 10924-2s-2

Osoba młoda poszukuje zajęcia gospodyni u samotnego człowieka. Oferty pod „Gospodyni“ 10987-1

Potrzebny wspólnik chrześcijański do wyrobionego interesu z kapitałem 5,000 rub. Oferty: pod „Szczęście“. 10998-1

Potrzebna zdolna prasowaczka, Grabowa 25. 10990-1

Przyjmę inteligentną osobę na mieszkanie z całodziennym utrzymaniem. Oferty w administracji Rozwoju pod lit. „Z. J.“ 10876-6-2

Pokój frontowy, umeblowany przy rodzinie z utrzymaniem do wynajęcia zaraz. Tamże do sprzedania żakiet ciepły na osobę otyłą, Dzielna nr. 40 m. 1. 10713-6-2

Przybił się we wtorek pieś czarny, od polowania, nogi i piersi żółte. Odebrać można za wynagrodzeniem. 10986-2-2

Piwniarnia do sprzedania. Wiadomość: ul. Luty nr. 49 w piwniarni. 10961-3-2

Przyjmę mężczyzn na mieszkanie, Przejazd 33-12. 10970-3-2

Potrzebne są prasowaczki na koszule i drobiazgi, Widzewska nr. 39, Sokolowski. 10938-3-2

Pokój tania do wynajęcia, Wólczajska 210. 10854-12-csw-5

Pokoje umeblowane zaraz do wynajęcia z osobnym wejściem ul. Piotrkowska № 261 m. 40 i № 225 m. 10. 10781-2*-2

Potrzebni inkasenci-agenci, Konstancyńska 12. 10840-3cs-3

Potrzebne 3 tysiące rubli na pierwszy numer hypoteki. Tamże do sprzedania ładny plac frontowy z oficyną drewnianą przynoszącą dochodu 600 rubli rocznie, na Bałutach. Wiadomość: Lagiewnicka 26, w piwniarni. 10501-5s-3

Pianina, gramofony, płyty. Ceny najniższe na raty, Chodkowski, Mikołajewska 25. 10905-2s-2

Przyjmuje strojenia i reparyacje fortepianów i pianin ul. Południowa nr. 40 m. 2. 10579-2s-2

Piwniarnia dobrze prosperująca bardzo tania do sprzedania z powodu zmiany interesu, Emil 44. 10815-3cs-3

Pralnia z filią w dobrym punkcie zaraz do sprzedania, Zachodnia 44. 10334-3*-5

Pokój balkonowy od 1 stycznia do wynajęcia, Grabowa 50. 10976-3*-1

Przyjmę na mieszkanie przywrotnych panów, ul. Wólczajska 183-19. 11006-1

Pokój umeblowany do wynajęcia niedrogi, Dzielna 51, Kamińska. 11004-2-1

Sprzedam plac 80 długości 35 szeroki z oficyną przy ulicy Brzeskiej nr. 15. 11000-1

Sprzedam pół placu przy fabr. Piszer. Wiadomość: DREWNOWSKA nr. 63 m. 2. 10990-1

Sklep kolonialno-dystrybucyjny sprzedam z powodu wyjazdu, Grabowa 51. 10972-2-2

Sklep do sprzedania obok fabryki. Najbliższa wiadomość: Szosa Pabianicka № 40, Jan Formanzyk w budce z węglem

Sprzedaj gwiazdkowa po cenie fabrycznej za gotówkę a także na rozplatę maszyny do szycia i wyżyłaczki, Konstancyńska 26, B. Pomorski i S-ka. 10841-4sw-2

Sklep spożywczo-dystrybucyjny do sprzedania, Zabia 10, Radogoszcz, obok Rzeźni. 10982-6*-5

Sklep i 6 morgów ziemi do odstąpienia, na dogodnych warunkach w Dobroniu pod Łaskiem, Malinowski. 10882-6*-5

Stolarski warsztat z różnymi urządzeniami w dobrym stanie do sprzedania zaraz, Zgierz Wiadomość: ul. Leczycka nr. 12 w sklepie. 10940-3sps-1

Sklep kolonialny do sprzedania z powodu otrzymania pozwolenia na restaurację, Karola 26. 10951-3cs-1

Sprzedam znakomity sklep kolonialny, z powodu objęcia dwóch interesów. Obrót tygodniowy 520 rub. do sprawdzenia. Wiadomość: Stowiańska 15 u Rzeźnika. 10812-1

Sklep kolonialno-dystrybucyjny dobrze prosperujący, sprzedam z powodu wyjazdu. Wiadomość: Szkołna 32, w sklepie. 10940-3sps-1

Sklep kolonialno-dystrybucyjny do sprzedania z powodu choroby, Koziny, Włodzimierska 11. 10946-3-2

Sklep kolonialny, tania do sprzedania, Radogoszcz, Srebrna 19. 10957-3-2

Sprzedam sklep kolonialno-dystrybucyjny z powodu nagłego wyjazdu być zaraz za bezcen, Staro-Zarzewska 65.

Stangret wyjazdowy, umięjący spowolnić trzeźwy, czysty, potrzebny natychmiast, Benedykta 88. 10903-2s-2

Sklep spożywczy do sprzedania z powodu choroby, ul. Radomska № 4 przy Nowo-Zarzewskiej. 10983-1

Umeblowane pokoje są zaraz do wynajęcia przy rodzinie, ul. Wólczajska № 98 m. 20. 10919-4*-2

Urządzenie sklepowe i rzeźnicke tania do sprzedania z powodu zmiany interesu, fol. Stoki, dom Drożdża nr. 46. Wiadomość tylko w niedzielę.

Z powodu słabego zdrowia są do sprzedania dwa sklepy: kolonialny z urządzeniem oraz sklep rzeźniczy z kontem, furgonem i lokalem, zaraz lub od Nowego Roku za przystępną cenę, egzystujące parę lat z wyrobioną klientelą. Wiadomość: ul. Włodzimierska № 10 u gospodarza za starymi cmentarzami, mogą być oddzielnie sprzedane. 10915-3-5

Z magie do sprzedania zaraz ul. Ogrodowa nr. 30. 10971-2-2

Zaginął w poniedziałek bok jasny z obrozą, uszy, i ogon obcięte proszę o odprowadzenie za wynagrodzeniem, ul. Zytunia № 8. 10911-5-5

Z powodu kupna restauracji piwiarnia do sprzedania bardzo tania. Egzystująca kilka lat. Wiadomość: Staro-Zarzewska, skład wędlin Dąbkowski.

Zaraz potrzebny chłopiec, dobrego wychowania do administracji „Postępu“, Główna 47. 10973-3-2

Zakiet aksamitny, kołnierz i mufka do sprzedania, Andrzej 7 m. 29 od 7 wieczór.

Z magie do sprzedania, Piotrkowska 78. 11002-2-1

Z 18 letni zdolny młodzieniec z 4 klasowym wykształceniem oraz praktyką biurową, ofiaruje rubli 25 temu, kto wyrobi mu jakiegokolwiek zajęcie w biurze lub też handlu. Oferty proszę składać w administracji „Rozwoju“ pod „Ofiarujący“.

Zagubione dokumenty.

Antoni Błaszczak zagubił paszport, wydany z m. Łodzi.

Dorota Stefańska zagubiła kartę do paszportu, wydaną z fabryki M. Kona. 10988-1

Józef Bechler zagubił kartę do paszportu, wydaną z fabryki Majstra. 10977-1

Józefa Chmielewska zagubiła paszport, wydany z gminy Brass. 10927-3-5

Zaginął paszport, wydany z gm. Radogoszcz na imię Aleksandra Schmydt. 10943-3-2

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki nici w Włodziewie, na imię Maryi Janas. 10985-3-1

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki nici w Włodziewie, na imię Stanisławy Janas. 10985-3-1

Zaginął paszport na imię Stanisława Zychlińskiego, wydany z gub. kaliskiej, pow. sieradzkiego, gm. Wierzychy, wieś Pułdówek. 11020-3-1

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki B-ci Dobranickich, na imię Maryanny Raftajczyk. 10984-1

czytelnicy „Rozwoju“ muszą wskazać, gdzie powinniście czynić świąteczne zakupy, gdyż ni gdzie tak tania i dobrze nie kupicie jak u

M. Kołodziejewskiego 3B Andrzeja 3B

- Skarpetki męskie już od 12 kop.
- Pończochy damskie czarne i inne . . . od 18 „
- Rękawiczki ciepłe od 30 „
- Żaboty od 15 „
- Krawaty regaty od 25 „
- „ a la scott od 30 „

Pozatem wielki wybór bluzek wełnianych, halek, sukieneczek, kapturków i galanteryi damskiej i męskiej.
Krawaty ostatnie nowości krajowe i zagraniczne
* lalki zabawki *

Skład Papieru, Materiałów piśmiennych i rysunkowych

Maryi Strzeleckiej

Zielona 15
tel. 23-53

Poleca: duży wybór materiałów piśmiennych, kalendarze biurowe i ozdobne, podkłady na biurka, utensylia dla techników, gry towarzyskie oraz nowe wydawnictwa kart pocztowych. 3905

Wielka

Świąteczna sprzedaż

Ceny bez konkurencji

Garnitury marynarkowe

z najnowszego materiału 14.50—18.50 — **9⁹⁰**

Palta zimowe

ostatnie fasony 18—22 — **14⁵⁰**

Palta damskie

najnowsze fasony 13.50—18.50 — **11⁹⁰**

Pluszowe zakłady 85 cm. długie

na jedwabnej podszewce i watołinie **22**

Garniturki dzieciinne

z mocnego szewiotu 3.90 — **2⁹⁰**

Schmechel i Rosner

Piotrkowska 100.

Dr. L. PRYBULSKI

Choroby skórne, włosów, (kosmetyka), weneryczne i moczopłciowe i niemoco płciowe
Leczenie syphilisu EHRlich-HATA
"606—914"

Ul. Południowa № 2, telef. 13-59.
Przyjmuje od godz. 8—1 p. i od 4—8 w.,
panie od 8—8 po poł. Dla pań osobna
poczekalnia. 219

Dr. B. REJT Średnia 5.

Sp. Choroby skórne, weneryczne, włosów, kosmetyka lekarska. Leczenie Syphilisu Salvarsanem „Erllich Hata 606“ (wzrostylnie). Leczenie elektrycznością (elektrolizem) i masażem wibracyjnym
Dla pań osobna poczekalnia.
Godz. przyjęć: od 8—1 rano i od 4—8 w.,
niedziele i święta od 9—8 pp. 359r

Dr. med. J. Szwarcwasser

Piotrkowska 18.

Choroby wewnętrzne i norwowe. Specjalnie: choroby żołądka i kiszki i przemiany materii (cukrowa, podagra, otyłość itd.). Niezbędne dla diagnozy analizy chemiczne i bakteriologiczne, wydzielnicy krwi w laboratorium własnym. Od 1—1 rano i od 5—7^{1/2}, po południu. 168

Dr. Jelnicki

ul. Andrzeja 7. — Tel. 170.

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Godziny przyjęć: panowie od godziny 9—11 r. i od 6—8 po poł., panie od 4—6 po poł.; w niedziele i święta od g. 8 do 12 rano. 1487

Okazyjnie!

Hafty kaliskie i szwajcarskie. Firanki, sztory i portyery. Resztki na kostiumy i bluzki, zaboty oraz koszule damskie haftowane. Ceny fabryczne! Wielki wybór! Andrzeja 44 m. 2. 3511

WARSZAWSKIE AKCYJNE Towarzystwo Pożyczkowe LOMBARD

Oddział I ul. Zachodnia № 31.
Oddział II ul. Pasaż Majera № 11.
zawiadamia, iż w miejscowej sali licytacyjnej, przy ul. Zachodniej № 31, w dniu 10-ym stycznia 1913 roku (28-go grudnia 1912 r.) i dni następnych odbywać się będzie licytacja na sprzedaż zastawów (z obydwóch oddziałów) we właściwym czasie nie prolongowanych. Podczas trwania licytacji prolongata zastawów, na sprzedaż wystawionych, miejsca mieć nie będzie.
Wykaz №№ zastawów, podlegających sprzedaży będzie ogłoszony w gazecie „Rozwój”. 4808

Zakład zimowy popielata sukienka

do sprzedania. Nawrot 42 m. 15.

Z powodu śmierci właściciela do sprzedania

MOTOROWY warsztat ślusarski

Zgierz ulica Przybyłów № 314. 4670

Najodpowiedniejsze PODARUNKI GWIAZDKOWE!

Wykwintna i zwyczajna bielizna: damska, dziecienna i dla niemowląt.
Modne szlafroki, matinki, halki, staniczki batystowe z koronkami i valansiem.
Bogaty wybór fartuchów ostatnich nowości.
Husteczki do nosa białe i kolorowe.
Lniana bielizna stołowa biała i w modnych kolorach.
Bielizna trykotowa dla pań i dzieci. Szale jedwabne, spódniczki jedwabne i alpagowe. Gipiurkowe kołnierze i zaboty w wielkim wyborze.
Usługa staranna. Ceny przystępne.
Specjalny magazyn bielizny
W. KNAPP
Nawrot № 10. 4009

Wielki wybór choinek

najtaniej można kupić w Paradyżu. **Ul. Piotrkowska 175.** 4726

Choroby uszu, gardła i nosa

Dr. B. CZAPLICKI
ordynator szpitala Anny-Maryi. **Piotrkowska № 120.**
Przyjmuje od g. 11—12 rano i od 5—6^{1/2}, p. p. w niedziele i święta od 10—11 rano. 5474

Z powodu nieprzewidzianych okoliczności

Sklep kolonialny i GALANTERYJNY

egzystujący od 10 lat z całym urządzeniem przy którym szyć bluzki, od 1 stycznia do sprzedania wiadomość ul. Staro-Zarzewska № 38 w sklepie. 4626

SPRZEDAM GOSPODARKE

6 morgów pszennej ziemi ogród warzywny przy domu, lotyczne składająca się z 3-ch mieszkań. Obora, stodoła, pastwisko w mieście Warcie za cenę 5 tysięcy rubli dowiedzieć się można. **Wólczajska № 92.** 4672

Zaginął wyżeł (ponter)

biały z żółtymi łapami, wabi się „As”, nos rozdzielony. Proszę odprować za nagrodą „Apteka, Nowy Rynek 2”. Nieprawo posiadacz pociągnięty będzie do odpowiedzialności. 4692

Do wynajęcia

Tanio od 1 stycznia 1913 r. różne większe mieszkania z wszelkimi wygodami i elektr. oświetl. **Staro-Zarzewska 65** gdzie się 5 policyjny cyrkul wyprowadza. 4690

OKAZYJNIE!

Trzy zakłady futrzane: 2 łapkowe i kaszankowy po rb. 55. Bardzo tanio wypredaży futrzanych kołnierzy, mofek, oraz męskich kapeluszy i czapek E. AIFER Piotrkowska 9. Reparacja futer i futrzanych wyrobów najtaniej. 4682

Teodor Bądziński

pom Adw. przys.
otworzył kancelaryę przy ulicy Długiej 72, przyjmuje od 4 do 7 po południu. 4706

2 aparaty fotograficzne

9x12 do sprzedania zabezpieczone, byle zaraz: 1) Anastigmat Goerza, 2) Aplanat. **Widzewska 106a m. 4.** godz. 12—3 i 7—9 wiecz. 4698

A. Rzewuska

poleca po niskich cenach **materyały wełniane.** **Ul. Piotrkowska № 185.** 4704

Do wynajęcia

od 1 stycznia sklep z 2-ma pokojami z kuchnią, 2 pokoje z kuchnią i pokój z kuchnią z wygodami, dom nowoczesny Piotrkowska 292 gdzie stacya tramwaj Pabianickich. 4708

Do wynajęcia od 1 stycznia

sklep z mieszkaniem

przy ul. Gubernatorskiej 51 wiadomość u rządcy Gubernatorska nr 29. 4712

Dla mężczyzn

wielka oszczędność!

5 lat można nosić ubranie ze „Skóry angielskiej lok. od 40 kop., piękny plusz 75 kop. lok. Posiadamy gotowe spodnie. **Piotrkowska 123 m. 13.** 4718

Dla pań i pracujących kobiet

niebawem okazal

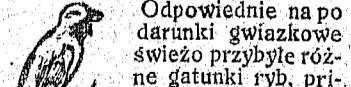
Po zlikwidowanej fabryce piękne materyały na suknie i bluzki bajecznie tanio. **Piotrkowska № 123 m. 13.** 4720

Ostrzeżenie!

Niniejszem podaję do wiadomości osób interesowanych a szczególności pp. właścicieli domów w Łodzi i okolicy iż dotychczasowy mój agent Jan Kolański (człowiek stary, siwy i trochę kulawy, mianujący się moim wspólnikiem i technikiem ubezpieczeń) z d. 25 listopada b. r. został wydalonym, i niema prawa w moim imieniu przyjmowania Szacunków Ognioowych do ubezpieczeń Rządowych jak również inkasowania moich należności, gdyż za czynności Kolańskiego, jak również za zobowiązania przez niego przyjęte i za sumy jemu wpłacone żadnej odpowiedzialności nie przyjmuję. Zaznaczając, iż sprawę za wykryte nielegalne czynności przeciwko Kolańskiemu skieruję na drogę sądową. Łódź d. 12 grud. 1912 roku. Techn. ubezpieczeń Rządowych Bolesław F. Grodzki Brzezińska 42. 4710

LABORATORYUM

D-ra Bogusławskiego dla celów dyagnostyki lekarskiej (analizy krwi, moczu i t.p. (serodyagnostyka). **Przejazd № 30.** 3801

Odpowiednie na podarunki gwiazdkowe świeżo przybyłe różne gatunki ryb, prima kanarki z gór Harcu w różnych gatunkach, papugi dobrze mówiące, klatki, akwaryum, pokarm dla ryb i ptaków w różnych gatunkach. Przyjmuje się także ptaki zwierzęta do wypychania. I. Hofses, Łódź, ul. Główna № 14. 4514

Dr. Ark. Goldenberg

ul. Nawrot 38. Tel. 20-10.
Choroby wewnętrzne, AKUSZERYA.
Do 9^{1/2} rano i 5—7 po poł. 2707

Dr. LEWKOWICZ

chorób skórnych, wenerycznych i niemoco płciowa
Konstantynowska 12.
Przy syphilisie (zastosowanie preparatu „606” i „914”, od 5—1 i 6—8, dla Pań od 5—6 w Niedziele 9-3. Osobna poczekalnia.

Dr. I. SILBERSTROM

Zawadzka 12.
Choroby skóry weneryczne (stosowanie preparatu 606) moczopłciowe. Kosmetyka lekarska, usuwanie szpeczących włosów, plan itd.) od 12—2 p. p. i od 5—8, w. Panie: 4—5. Poczek. oddzielna. W niedzielę od 11—3 popoł. 712r

Dr. L. KLACZKIN

Konstantynowska 11.
Syphilis skórne wener., choroby dróg moczowych. **LECZENIE SYPHILISU EHRlich HATA 606.** 746r
Przyjm. od 8—1 rano i od 5—8 w., dla dam od 4—5. W niedziele i św. tylko 1 rano.

Krajowa Spół. Gorzelnicza

S. hr. Tarnowski, Zaleski i S-ka sprzedaje spirytus denaturowany hurtowo i detalicznie oraz wyrabia pozwolenia na sprzedaż na filje. Przedstawiciel Józef Zaborowski, kantor Wólczajska 41, tel. 15-72. Skład Wólczajska 28. 5255

Dr. med. Wincenty

ŁUKASZEWICZ

b. kliniczny dr. w Petersburgu
Długa 19.

Ch. wewnętrzne, kobiece, dzieci. Od 10—12 r. i od 4—6 w. 4194

Akuszorka M. Wójcik

przyjmuje zamówienia w miejscu na wyjazd i udziela porad. Dyktacja zapewniona, szczepienie sspy, Wodna 24, m. 60. 5786

Syfilitykom,

Podagrykom,

Reumatykom,

Artretykom

w chorobach przemiany materii skórnych, narządów brzusznych, jako to: hemoroidy, przekrwienia wątroby etc. zalecamy przeprowadzić

Acheńską kurację w domu.

Acheńską sól kąpielową i „w” do użytku wewnętrznego, w oryginal. opakow. (z różową banderolą i podpis) Prof. Dr. Stallschmidta) sprzedają apteki i składy. **Miliony ludzi wyleczonych!!!**

To nie szumna reklama, gdyż od 1,000 przeszło lat znane wszechświatowej sławy Acheńskie źródła siarczane ordynują w powyższych cierpieniach powagi lekarskie... na całej kuli ziemskiej...
Acheńskie Tow. naturalnych produktów źródłanych w Akwizgranie.
Reprezentant: M. Niedzwiedz, Warszawa, Graniczna 6. 2687

Przyjmuje nadrabianie

pończoch

ul. Mikołajewska 59 m. 29

CASINO

Od dziś do poniedziałku 16 grudnia włącznie, między innymi:

Zabójcza Tajemnica

Dramat w wykonaniu artystów królewskiego teatru w Kopenhadze w 3 częściach.

Część I: **Odłożony ślub.** Część II: **Wypędzona.**

Część III: **Przebacz i dziecku.**

Wodowstręt Maksa

wspaniała komedia w wykonaniu **MAKSA LINDERA.**

Ceny miejsc zwyczajne.

Orkiestra koncertowa „Sextet“.

4724

„Cherry brandy“

„Jajkoniak“

„Nalewka wiśniowa 00“

poleca:

M. Łuba, dystylarnia parowa

Łódź, Nowy Rynek № 5, telefon 11-55.

CUKIERNIA

W. JARMICKIEGO

w ŁODZI, ul. Średnia nr. 12.

Długoletniego współpr. Cukierni Aleksandra Roszkowskiego.

Poleca na nadchodzące święta ciasta wyborowe, pierniki własnego wypieku, cukierki choinkowe, oraz cukry deserowe w wielkim wyborze.

4464

BLASK

NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG BEZ SZCZÓTEK NADAJE PIĘKNY POŁYSK.

Sprzedaż hurtowa u W-go GUSTAWA ROSENTHALA, Mikołajewska 18.

3861

I. STADNICKI

Andrzeja 10, Telef. 15-88.

Polecam na nadchodzące święta

Wina-Koniaki-Likiery,

po cenach bardzo niskich, aby uprzystępnić dla robotników. Tamże kupno towarów.

4732

Skład win i delikatesów

W. Kowalski

POLECA

na nadchodzące święta

najlepszych marek zagranicznych Wina Szampańskie, Likiery, Koniaki, Najlepsze delikatesy w wielkim wyborze.

4730

Jan Styczyński

Łódź ulica Piotrkowska № 131. Tel. 14-05.

HANDEL WIN I TOWARÓW KOLONIALNYCH

Na nadchodzące święta poleca:

Pierniki firm—Kaliskie, Mystkowskiego, Marszła, Warszawskie, Wróblewskiego, Aleksandrowicza, Złotego Ula oraz Toruńskie Wessego.

Wina Krymskie, Kaukaskie, Węgierskie oraz francuskie białe, czerwone, Koniaki, Likiery krajowe i zagraniczne renomowanych firm.

4005

Kawior Astrachański, Amurski, Konserwy rybne.

Doktor

Wł. Dunin—Wasowicz

przyjmuje codziennie z chorobami wewnętrznymi i dziećmi, od godziny 9 do 1 i od 3 do 7 wiecz. **Widzewska 104 m. 15. 4262**

Dr. Wacław Bernard

CHOROBY WENERYCZNE, SKORY, DROG MOCZOWYCH **Spacerowa № 40** przy Andrzeja.

8—12^{1/2}, r. i 5—7^{1/2} w.) 1483

Dr. med. Bolesław Kon

PIOTRKOWSKA 56.

choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne 3617 przyjmuje do 11 r. i od 4—7 popoł.

Lekarz weterynaryi

S. WOLMAN,

Piotrkowska 145. Telefon 29-00. Porady w zakresie leczenia wchodzące, diagnostyczne szczeniaki, ekspertyzy. 3455

Mieszkanie

2 pokoje z kuchnią i wygodami natychmiast albo od 1 stycznia do wynajęcia. Ul. Targowa № 45 Wiadomość u gospodarza. 4622

!!!NA GWIAZDKĘ!!!

Wielki wybór nowych

WYDAWNICTW PODARUNKOWYCH

dla dzieci, młodzieży i dorosłych w ozdobnych oprawkach, przygotowała i poleca:

Księgarnia L. FISZERA

PIOTRKOWSKA 48

Między innymi następujące własne wydawnictwa:

Księga wynalazków, przygód i podróży
Opracowali Dyr. Gustawicz i Prof. Wyrobek. — Książka naprawdę cenna, zawierająca 45 artykuły przeszło 400 rycin, oraz 4 tablice barwne (480 str.) w oprawie 5 rb.

Humor w literaturze europejskiej
zebrała W. Bruner str. 520 i 6 rycin barwnych. W opr. 5 rb. 60 kop. — Ten zbiór nowel i opowieści, pełnych jedynego humoru polskiego i obcego, rozweselić i uśmiechnąć może niejedną chwilę czytelnikowi.

W świecie dziewcząt
Z. T. Meade, z 54 tysiąca angielskiego, przełożyła E. Wawrzycka. — Pełne niezrównanego pogodnego humoru opowiadanie z życia panienek w wieku szkolnym. Str. 308 i 4 ryciny barwne. W oprawie 2 rb. 40 kop.

Światło w mroku
C. E. Weigall. Powieść dla dorastających panienek, przekład z angielskiego Maryl Krzczkowskiej. Str. 308. 4 obraz. W opr. 2.40.

Świat czarów
Zbiór baśni i legend polskich, z żywej opowieści ludu, albo z twórczości poetów takich, jak Tetmajer, Reymont, Orkan, Konopnicka i t. p. ułożyły Szymanowska i Bruner. Serya I rb. 1 kop. 20, 4728 serya II rb. 1 kop. 80, całość w ozd. opr. rb. 3.

Teatr „OAZA“

róg Główniej i Piotrkowskiej.

Ceny miejsc **popularne**: od 17 do 50 kop., uczniowie 15 kop.

Zmiana programu we wtorki i soboty.

WIELKI SUKCES W SZTUCE KINEMATOGRAFICZNEJ!!!

Dziś, jutro i pojutrze demonstrowana będzie **IV (ostatnia) epoka** słynnego dramata

„NĘDZNICY“

3977

według głośnego arcydzieła „Les Misérables“ **Wiktora Hugo**“⁴, zawierająca zamkniętą w sobie całość. Prócz tego przedstawiona będzie arcywesoła komedia „**Udana mistyfikacja**“ od początku do końca.

Okolicznościowe Dywany Wschodnie

Okolo 500 sztuk Afghan

wspaniałych, pięknych okazów

w rozmiarach: 2 × 3 mtr., 2⁵⁰ × 3⁵⁰ mtr., 2⁵⁰ × 3⁵⁰ mtr.

z ustępstwem 25% rabatu dopóki za pas starczy

WIELKA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

PORTYERY

POKROWCE NA KANAPY
SKORY

FIRANKI

ARTYSTYCZNE FIRANECZKI
MOSIĘŻNE KIJE DO FIRANEK

SERWETY

CHODNIKI
MOQUETTY

po niebywale niskich cenach

Duży wybór lnianych portyer—komplet do okna od 6 rb.

Dywany własnego wyrobu po cenach ściśle fabrycznych.

Akc. T-wo Warszawskiej Fabryki Dywanów

Skład, Łódź, Piotrkowska Nr. 44.

3049

Najlepszy prezent na GWIAZDKĘ

z futrzanej konfekcyi i wszelkich futrzanych towarów poleca w wielkim wyborze

M. MILAKOWSKI

26 Piotrkowska 26.

Hurtowo-Detaliczny Skład

3951

Syberyjskich i Amerykańskich futer.

Sprzedaż detaliczna po cenach hurtowych.

Proszę się przekonać.

Proszę się przekonać.

STOLECZNY

3969

L. P. Truzzi

CYRK

Na Targowym Rynku.

Telefon 21-68.

W sobotę, dnia 14-go grudnia 1912 roku

Niebywale benefisowe przedstawienie

w 3 częściach.

Benefis dyrektora cyrku p. Williama Truzzi. Wiele nowości. Zupełna zmiana programu. Po raz pierwszy „Koł awiator”, który będzie latał nad areną cyrkową. Po raz pierwszy „Egipskie piramidy” wykona 15 tresowanych koni. Turecka kawaleria na Balkanach, wykona 16 koni. Tresura bez konkurencyi. Kontramarki nieważne.

ANONS: W niedzielę 15 grudnia 2 wielkie świąteczne przedstawienia. Początek dziennego o godz. 3 po poł.

Na czas gwiazdkowy polecamy **gry polskie** bardzo oryginalnie i starannie opracowane, elegancko wykonane, nader zajmujące i pożyteczne dla dzieci i dorosłych: 1) Podróże historyczne i relig. po W. Ks. Poznańskim (cena 1.50 rb.) 2) Kwarty literackie (cena 65 kop.). Szczegółowe prospekty bezpłatnie, żądać we wszystkich księgarniach i lepszych składach papieru. Gdzie niema, wprost od nas; my wtedy liczymy tylko 40 kop. za przesyłkę i ponosimy cło sami. Do sprzedawania tych gier, oraz wszystkich naszych książek polskich i obrazów poszukujemy wszędzie zastępców. Warunki dla nich bardzo korzystne. Adres: Księgarnia Wydawnicza Polska. Poznań-Posen, Schliessfach. 3809

2 mieszkanie po 2 pokoje z kuchnią, na 2-gim piętrze — może być w połączeniu 5 pokoi z kuchnią, przedpokojem i wanną przy ulicy Widzewskiej w domu pod Nr 151 do wynajęcia zaraz lub od 1-go stycznia 1913 r. Wiadomość w kantorze u p. Zamoyskiego, ul. Pusta 15. 4638

Przeciw kokiuzowi, przy kaszlu, astmie, emfizemie, katarach krtań, oskrzeli i chorobach płuc, wzbudza apetyt. Uspokaja nerwy, „Kosulin” aptekarza J. Saskiego w Brześciu Lit. Pozwolenie Rady Medycznej za Nr 847. Grand Prix w Hadze.—Cena flakonu 1 rb. Żądać wszędzie.—W Łodzi u Spiessa 1569-4-1

Remiza „BRISTOL”

Wynajem Karet

A. NEUMANN

ul. Piotrkowska Nr 119 tel. 10-53

Zakład tapicersko-dekoracyjny

W. Przedziecki

Piotrkowska 108.

Wielka wyprzedaż

otoman, leżanek i garniturów po cenach niższych. 4566

Doktor

B. DONCHIN

specjalista

chorób oczu

Piotrkowska 69. Telefon 23-39. Lecznica ze stałymi łózkami.

Godziny przyjęć w ambulatorium od 10-12 i od 4-7 po poł. Przyjmuje chorujących na stałe. 2638

AGATOL

proszek 20 i 35 k.
pasta 20 k.
eliksir 30 i 50 k.
St. Górskiego, Warszawa, Leszno 12. Najlepszy środek do czyszczenia zębów i antyseptyczne działanie, jako najlepszy środek do czyszczenia zębów i konserwowania dziąseł. Odnacza się silnym i przyjemnym aromatem, dezynfekuje i odświeża jamę ustną, chroni zęby od przedwczesnego próchnienia i bóla, daje im zdrowy i biały wygląd. Żądać wszędzie! 1407-0

W nowo-otworzonym składzie futer pod firmą

L. Tarnowski

mieszczącym się przy ulicy Piotrkowskiej pod Nr 81, vis a vis LOUVRU

można po bardzo przystępnej cenie nabyć wszelkiego rodzaju FUTRA jakoteż MUFKI, KOŁNIERZE i ZAKIETY Usługa rzetelna. 2765 Ceny stałe.

Skład win

1835

M. D. OKOJEWY

Dzielnia № 11

Zdrowie jest bogactwem i szczęściem!!!

Kto cierpi na żołądek, głowę i ogólne niedomaganie

ten powinien pić **Wino żołądkowe № 7**, zatwierdzone przez rząd za Nr. 3478. Wino żołądkowe, zastosowane w Ekaterynburskim pułkowym lazarecie przy chorobach żołądka, wykazało znakomite rezultaty, co stwierdza świadectwo, wydane przez starszego lekarza w 1910 r., jak również w 1911 r. przez starszego lekarza szpitala Czerwonego Krzyża, gdzie wino było z powodzeniem stosowane. Wina żołądkowe № 7 w żadnych innych składach niema jak tylko w składzie win M. D. OKOJEWY, Dzielnia № 11. OLIVA do lampek 20 kop. funt. KNOTKI bezpłatnie.

Ja Bartłomiej stary
 radzę wszystkim przyjaciółom
 moim zaopatrywać się w towary
 tylko u **A. Spodenkiewicza**
 Konstanyńska 26 tel. 5.37.

Wielki wybór towarów ceny fabryczne
 Bielizna trykotowa oryginalna D. Egara
 Bluzki włóczkowe w najlepszych gat.
 Ciepłe pończochy, skarpetki, nakolanki
 Rękawiczki wełn., trykoł., zamszowe
 Switry, ubranka dziecięce
 Czapki damskie, dziecięce puchowe
 Getry sukienne, trykotowa, włóczkowe
 Szaliki męskie, wełniane, jedw.
 Fartuszki damskie, dziecięce, białe i kol.
 Szale jedw., kraj. i wiedeńskie
 Żaboty, kołnierze, ostatnie nowości
 Bielizna dzienna i nocna własna wyrobu
 Krawaty krajowe, wiedeńskie, angielskie

5875

**PIERWSZA LECZNICA
 lekarzy specjalistów
 dla przychodzących chorych**

Piotrkowska 45 (róg Zielonej).
 Wewnętrzne i nerwowe **dr. Szwarcwasser** od 10 — 11 i 4 — 5
 codziennie.
 Choroby skórne i weneryczne **dr. L. Prybucki** codziennie od
 1 — 2 i od 8 — 9 wieczorem. 5861
 Choroby chirurgiczne **dr. M. Kantor** od 2 — 5 codziennie.
 Choroby kobiece **dr. M. Papierny** od 5 — 4 codziennie.
 Choroby oczu **dr. B. Donchin**. Poniedziałek, wtorek, środa,
 czwartek od 9—10 rano. Niedziela, piątek, sobota od 1—2 po poł.
 Choroby nosa, uszu i gardła **dr. C. Blum**. Poniedziałek, wtorek,
 środa, czwartek od 1—2. Piątek, sobota, niedziela od 9—10 rano.
 Choroby dzieci, miejsca porad dla matek **dr. Lipszyc** codz. od 1—2.
Analiza krwi, wydzielin, moczu. Badanie mamek.
 — Porada dla niezamożnych 50 kop. —

**Nowo utworzona lecznica chorób zębów i jamy ustnej
 Lekarza-dentysty**

St. DĄBROWSKIEGO

Specjalna pracownia zębów sztucznych, koron i moszków złotych
 pod kierunkiem technika dentystycznego **C. Perkisa**. Wszy-
 stkie znane systemy plombowania zębów. Wyjmowanie zębów b z
 bólu. Regulowanie krzywo rosnących zębów. Ceny najniższe
 Porada 50 kop. Godziny przyjęć od 9 rano do 8 w. bez przerwy.
 Tel. 25-89.

Piotrkowska № 127

róg Rozwadowskiej, nad apteką W-go Danieleckiego. 1625

Warszawska Konkurencja!

**Wielki świąteczny podarek
 W magazynie obuwia**

J. GOTTLIEBA

Zielona 5. Filia: Piotrkowska 285.

Z wdzięczności dla Sz. kli-	Buty z cholew. lakier. Rb. 8.—
jenteli, każdy klient zostaje	" " szagryn. " 7.—
fotografowany i dostaje 2	Kamasze męsk. lak. " 5.25
fotografie ślicznie wyko-	" " gemz. " 5.—
nane DARMO . Magazyn	" " chrom. " 4.75
mój zaopatrzony w wielki	" " hamb. " 4.25
wyбір obuwia, po niżej	Damskie buciki lak. " 5.—
podanych cenach:	" " gemz. " 4.50
	" " chrom. " 4.—
	" " hamb. " 3.50

**Wszelkie obstatunki i reparacje wykonują się
 starannie i po cenach przystępnych.**

WARSZAWA
 Sprzedaż hurtowa u W-go **GUSTAWA ROSENTHALA**, Mikołajowska 18.

Dr. med. Leyberg
 Ch. skóry, weneryczne i moczopłc.
 Godziny przyjęć: 10—1 i 6—8
 Dla pań 5-6 poczekalnia oddzielna
 W niedzielę od 8—1-ej.
Krótką 5, telef. 26-50. 1887

Dla pamięci.

Cygara, Papierosy, Tytonie

(Specjalnie dla działu detalicznego)

tylko renomowanych poważnych fabryk
 w dużym wyborze, przy cenach umiarkowanych

poleca Skład Tabacznicy firmy:

Z. PRĄDZYŃSKI

dawniej

3717

W. Muśnicki i S-ka

Łódź, Piotrkowska Nr. 69, tel. 11-54.

Vis-a-vis „Pasażu-Meyera”.

MLEKO wyborowe zwyczajne dwa
 razy dziennie świeże.

MLEKO we flakonach dla niemow-
 łąt i starszych dzieci, ster-
 ylizowane na miejscu w dobrach „Przatów” pod kie-
 runkiem pp. lekarzy, krowy pod stałą opieką weterynaryjną.

KREM (specjalny
 cukierniczy). 4640

Smietanka słodka i kwaśna
 wysoki procent tłuszczu.

Powyższe produkty w dowolnej ilości hurtownie i detalicz-
 nie na każde żądanie dostarcza

**Mleczarnia dóbr „Paprotnia i Wa-
 lewice”. Przejazd № 52. Tel. 27-80.**

3669

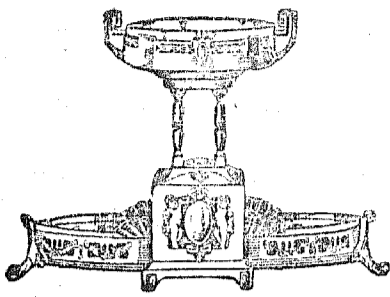
Szanowne Panie!

Pielegnujcie swoją cerę ręce, oraz włosy, do-
 póki jeszcze czas, jedynie w specjalnym **salonie**
fryzjerskim dla pań

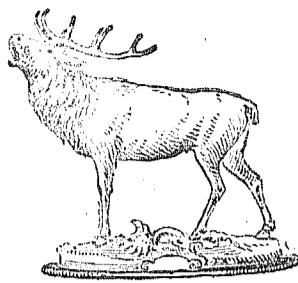
Anny Neumann,

Piotrkowska 89, tel. 16-20 (egz. od 1890 r.)

Przybory toaletowe i perfumerya. Ceny bardzo przystępne.

Wspaniałe podarunki

na
Gwiazdkę!

W moim oddziale
Gier
i
zabawek

ogromny wybór wszel-
kich artykułów odpo-
wiednich dla każdego
wieku.

Garnitury do pisania
kryształowe, marmurowe, onixowe i
bronzowe.
Całe garnitury już od rb. 10-50 k.
Przybory piśmienne od 75 kop.
Papeterye, przyciski, noże do pa-
piero etc.

Garnitury do palenia
Od 1.75 do najdroższych
gustowne popielniczki
skrzynki do cygar i papierosów
cygarniczki

Bronzy
figury z prawdziwego marmuru
Wazony
wyroby firm Emile Gallé Daum Frères,
Kopenhagen i. t. p.

Elektryczne lampy
Do nocnych stolików
Do fortepianów
lampy stołowe firm Emile Gallé i
Daum

Wachlarze:
gazowe od 2. 40
koronkowe z piór do najwy-
kwintniej-
szych

Przybory toaletowe:
rezerwki manicure 30, 1.40 do 20 rb.
garnitury szczotek z celulojdu,
sztyldkretu i kości słoniowej
darn, tualet, ze szkła kryształowego

Wyroby skórzane:
Wspaniałe torebki od 1.-1.20
Pompadour jedwabne i aksamitne
Eleganckie teczki od 1.25
Portfele, papierońnice, portmonetki

Albumy fotograficzne
W skórze i imitacji 75, 2-do 50 rb.
Aparaty fotograficzne z 3 i 4 części
Ramy drewniane, z brązu i skóry

Albert Böhme

3601

dawniej

Rozalia Zielke

Przystępne ceny! obecnie Piotrkowska № 113 Telefon 10-91

Dla łatwiejszego dopięcia celu przy załatwianiu interesów,
trzeba nauczyć się języków nowożytnych

Co pomyślicie o kupcu zachwalającym swój towar w języku dla was obcym?
Jeżeli nieznacie języków nowożytnych, nie możecie dokładnie porozumieć się z cudzo-
ziemcem.

Szkoła Berlitz'a ofiaruje Wam wszystkie udogodnienia, aby zapobiedz nieznamości
języków.

- 1-o Metoda nauczania łatwa i praktyczna.
- 2-o Nauczycielowie doświadczeni, mający wymowę doskonałą,
- 3-o Kursy zbiorowe.
- 4-o Lekcje oddzielne udzielane bądź to w szkole, bądź to w mieszkaniu ucznia.
- 5-o Cena przystępna dla wszystkich.

Kursy Berlitz'a

Nowy Rynek № 2, telefonu № 10-63.

Zapisy przyjmuje się codziennie od 10-ej godz. rano do 10-ej godz. wieczorem. 3873

ZYRANDOLE Elektryczne i Gazowe
Najnowsze modele, ceny fabryczne.

Fabryka lamp i wyrobów bronzowych

Władysław Henig i S-ka w Łodzi,
telef. 24.32

Skład fabryczny, ul. Piotrkowska № 29, telefonu 24-31.

Wyłączna sprzedaż wyrobów platerowanych fabryki

Bracia Henneberg, Warszawa.

MASŁO jest bardzo drogie i przeważnie fałszowane.
Używajcie zatem zamiast masła stołowego.

serki „ROZENTOWO”

z czystej, świeżej, gotowanej śmietanki. Cena nie podwyższona,
najzdrowsze i lekkostrawne. Żądać wszędzie, tylko świeżych. 3815

Uwaga! Przed zrobieniem zakupów na
Gwiazdkę, upraszam o obejrzenie
mej wystawy — — — —

Conie na biegunach, dzie-
cinne: rowery, wózki dla
lalek, pistolety, taczki,
szpadle, krzesła dla dzieci,
blocki dla składania, etc.
etc. Dziecinne: szable,
fuzye, trąby, bębny, skrzy-
pce klarne, koty wypcha-
ne, gołębie, dzikie zwie-
rzęta, ołowiane żołnierze i
oficerzy, narzędzia, budo-
wiane skrzynki czaro-dzie-
skie dla dzieci, małe zaprę-
gi, kregle, szachy, domki, tra-
ny dyabelskie, brauningi, po-
wietrzne pistolety, kuchnie, na-
czynia kuchenne, umywalnie, 162-
ka, kołyski dla lalek, wianenki,
etc. etc.

Można tanio i dobrze
nabyć tylko u mnie.

— TANI —
lecz
STALÉ GENY!
GALANTERYA I ZABAWKI
RUDOLF ROESNER
WÓLCZAŃSKA № 129.
SUMIENNA
USŁUGA!

Pierwsza Łódzka chrześcijańska

Elektryczna Fabryka Cukrów

Nagrodzona Wielkim Srebrnym Medalem na wystawie Rze. nieślni
czo-Przemysłowej w Łodzi

T. Dąbrowski i S-ka

w Łodzi Widzewska 104

Poleca swe wyborowe wyroby codziennieświeże 5301

Odnaczone ZŁOTYM MEDALEM na WYSTAWIE w ROSTOWIE.

Warszawska szkoła kroju i szycia

Apolonii Kopydłowskiej

dyplomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju. Wydaje
patenty i dyplomy z prawami zakładania pracowni, szkół. Nau-
ka gruntowna i prędką, prowadzona dwoma systemami; ucze-
nice nabierają wprawy i gustu przy pracowni sukien. Nauka
mierzenia, pasowania i modelowania. Kurs wieczorny po
cenach niższych; w kompletach połowa ceny. Nauka kro-
ju teoretyczna 10 rubli. Zapis uczenie w każdym czasie.
Po skończonym kursie uczenice otrzymują posa-
dy. Sprzedaż form papierowych, żurnali i manekinów.
Przyjmuje się suknie i kostyminy do krajania i pasowania.
Łódź, ul. Piotrkowska 115. Filia: Bałuty, ul. Zgierska 54.

Cały kurs KROJU wieczorowy
tylko 10 rubli.

Ostrzeżenie.

Dla uniknięcia nieporozumień, upra-
sza się P. T. Spożyców gazu, aby
przy nabywaniu gazomierzy od osób
prywatnych, zechcieli przedtem porozu-
mieć się z ZARZĄDEM GAZOWNI MIEJ-
SKICH w Łodzi (wydział konsumcyjny)
przy ul. Targowej № 34. 5911

Nowości Gwiazdkowe

WYDAWNICTWA GEBETHNERA I WOLFFA W WARSZAWIE

Dla dzieci od lat 4-ych.

Książeczki obrazkowe z tek- stem	„Miś i Kizia” z tekstem K. Glińskiego	—,50
	„Owoce i dzieci” z tekstem K. Glińskiego.	—,50
	„Pan Wąsik i jego towarzysze” z tekstem N. Dynowskiej	—,50
	„Sambo i jego przyjaciele” z tekstem M. Dynowskiej	—,50
	„Staś i Janek, ich figle i psoty”	1,50
	„Wesoły Ludek” 12 artyst. kolorowych obrazków dla dzieci od 6 do 9 lat Zofii Rogoszówny	1,50
- „Dzieciarnia” opowiadania z życia dzieci, napisane przez Ewę Toporczy-
kównę z ilustracjami I. M. Bruinier, w oprawie kartonowej 1,50

Dla dzieci od lat 7-miu.

Collodi C. „Przygody Pajaca” z licznymi humorystycznymi ilustrac. Tłum: z włoskiego. W opr. kart. 1,20 — ozdobnej	1,50
Gliński K. „Cajki” z 4-ma planszami kolorowymi, oraz 12 czarunami K. Gorskiego, w pięknej kolorowej okładce. Wydanie bardzo ozdobne	2,80
Przyborowski W. „Bóg mi powierzył honor polaków...” Opowiadanie młodego Krakusa. Z rys. S. Bagińskiego. W opr. kart. 1,20—ozdobnej 1,50,	1,50
Włodkówna Bron. „Julcia” Powieść dla młodzieży, z 8-ma rysunkami Z. Badowskiego, W oprawie kartonowej.	1,30

Dla dzieci od lat 12-tu i młodzieży.

Titzpatrick. „Dżok” przygody psa i jego pana w puszczy. Przełożył z 6-go wydania angielskiego. Stefan Barszczewski. Ze 160 ilustr. w tekście, oraz 16 osobnymi tablicami W oprawie kartonowej 2 — ozdobnej	2,40
Laskowski K. „Dziesięć sportów dla młodzieży” Niezbędny podręcznik do rozwoju życia sportowego. Z licznymi ilustracjami 1,50, w oprawie kartonowej	1,80
Mossoczowa M. „Młodość poety” Z kolorowym portretem Zygmunta Krasińskiego. W oprawie kartonowej	1,20
Ostrowski Stan. „Śladami legionów” Opowiadania z bohaterkich walk legionów polskich we Włoszech, z ilustracjami S. Bagińskiego. W oprawie kart. 1,20, — ozdobnej	1,50
Urbanowska Z. „Cudzoziemiec” Powieść dla młodzieży. Z licznymi ilustrac. na osobnych kartkach W oprawie kart 1.—6, — ozdobnej	2,—
Waterman N. „Jaką młoda dziewczyna być powinna” Kop. 80., w ozdóbnej oprawie	—,90
„Wypisy historyczne” pod redakcją prof. K. Wąchowkiego, i Historia starożytna 8,80, w opr. płóciennej 4 — ozdobnej	4,50
Żmijewska E. „Jutro” Powieść dla dorastających panien. Z piękną okładką, rys. K. Badowskiego 1,80, w oprawie kartonowej	2,—

Katalog szczegółowy wydawnictw gwiazdkowych księgarnia wysyła bezpłatnie.

Nowości! **HYGIENICZNE** Nowości!
Trumny z elektrycznym oświetleniem.
Trumna zamknięta, wewnątrz oświetlona, daje możliwość oglądania zmarłego i zapobiega roznoszeniu wydzielającej się woni, jak również przenoszeniu przez muchy zarazków na otoczenie.
Par. Fabr. Trumien S. Zerański w Warszawie. Skład fabr. w Łodzi J. Zaborowski. Wólczańska nr. 28, Tel. 15-72. 3355

3741

Okulista

4244

Dr. HUGO GOLDBLATT.

Dyrektor kliniki chorób oczu Opiekunstwa Ociemniałych.
Andrzeja 4. Tel. 970. Od godz. 12 — 1 i od 5 — 7.

ZAKOPANE.

Pensjonat „NIECZUJA”

Wandy Szlezygier — Ledwochowskiej

Otwarty cały rok. Ceny przystępne. Terasa słoneczna, weranda itd.
Kuchnia smaczna i zdrowa. 3395

CZEKOLADA WEDLA

czystszy się przeszło pół wieku największym uznaniem w całym kraju. Zwracamy uwagę Sz. Publiczności na nowe gatunki, wyróżniające się wytwornym smakiem i delikatnością jako to:

- Deserowa (chociaf fondant)
- Zakopiańska (na mleku)
- Pomarańczowa, (Kawowa)
- Nougatine (z migdałkami)
- i Orzechowa.

3619

Wszystkie powyższe wyroby powstają w znanej fabryce

E. WEDEL w Warszawie

znajdują się stale na składzie w tutejszej filii oraz we wszystkich handlach kolonialnych, sklepach spożywczych i cukierniach.

Lecznica

D-ra S. Steinberga

BENEDYKTA № 3. Telefonu № 23-82.

(Stosowanie fizykalnych metod leczenia)

Orthopedia. Mechano-terapia (skrewienia kregostopy, choroby stawów, mięśni i kości). Gimnastyka lecznicza. Pracownia przyrządów ortopedycznych.

Gabinet Roentgenowski. Prześwietlenie i fotografowanie. Leczenie chorób skórnych.

Gabinet elektro-terapeutyczny. Arsonwalizacja. Stosowanie prądów stałych; przerywanych i sinusoidalnych. Elektroliza. Choroby nerwowe

Gabinet światłolecznicy. Kąpiele świetlne w gorącym powietrzu. Kąpiele 4-komórkowe (vier Zellen-Bad).

3425

Płaszcze, Kostiumy, Suknie
wykonane w pracowni sukien
Przejazd 48, (II-ie piętro) „**Stanisławy**”
odznaczają się szykiem i elegancją.
Pracownia otwarta do godziny 8-iej wieczorem.

145. Piotrkowska naprzeciw ulicy Ewangelickiej 145.

Ogólnie znana lecznica zębów

lekarza d-ty H. Pruss.

1393

Leczenie, plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. Specjalne laboratorium techniczne do wprawiania sztucznych zębów. Plomby porcelanowe, plomby złote, złote korony, złote mosty. Reparacje sztucznych zębów na oczekaniu. Ceny bardzo niskie.

Nadworny fotograf

J. Tyraspolski

Łódź, Piotrkowska 76.

Przypominając się Sz. Klijehteli, mam zaszczyt zawiadomić, iż jak corocznie, tak i w r. b., przy nadchodzącej „Gwiazdce” postanowiłem od 1-go grudnia do 1-go stycznia dodawać jako „Premium”, do tuzina fotografii gabinetowych, jeden portret, powiększony, artystycznie wykończony.

Portret rozmiaru 56x66 centymetrów.

O powyższem zawiadamiam Szanowną Klijehtelę i polecając się nadal ich życzliwym względem,

pozostaję z szacunkiem

J. Tyraspolski.

Uwaga: Dla uczęcej się młodzieży 25% ustępstwa.

Uwaga: Dla uczęcej się młodzieży 25% ustępstwa.

Wyprowadź dawnych fasonów

tylko przez krótki czas z ustępowaniem 50% i wyżej

u J. FRAGET

69. Piotrkowska 69

Telefon № 24-52.

Telefon № 24-52.

W. CIELECKI

Skład Fabryczny

T-wa Akc. Wł. Gostyński i S-ka

ŁÓDZ, Piotrkowska № 68. Telefon 12-45

Poleca:

Piece naftowe od 6 rb. 50 k., gazowe i węglowe;
Samowary niklowe i mosiężne;
Filtry domowe wodociągowe syst. „Berkefeld”.

CENTRALNA KLINIKA chorób zębów i jamy ustnej

w Łodzi, ul. Piotrkowska № 86, tel. 14-79.

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich. KONSULTACJA BEZPŁATNIE. WYRWANIE ZĘBA 15 KOP. SZTUCZNY ZĄB 65 KOP. PRZERÓBKA I REPARACJE ZĘBÓW 50 KOP. Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. Przyjmują tylko skończeni lekarze-dentyści.

Spróbujcie, a przekonacie się, że najlepsze
KONIAK ROSTOMOWA
dostać można wszędzie.

5495

Dr. BOGUSŁAWSKI

b. ordynator szpitala S-go Ducha w Warszawie przeniósł się z Warszawy do Łodzi
choroby kobiece
przyjmuje od 4-ej do 6-ej po południu
Przejazd № 30. 5537

Wiadomym jest całemu światu,

Ze **NAPIĘCI, PRYSZCZE, WAGRY, mokre łuski LISZAJE, KROSTY** i wszelkiego rodzaju nieczystości skóry jest wiele różnych środków, lecz skutecznie działających bardzo mało. **Kto chce otrzymać prawdziwie radykalny środek kosmetyczno-leczniczy, niech żąda rozpowszechnionego i uznanego przez powagi lekarskie**

MYDŁA ks. KNEIPPA

z powyższą etykietą i napisem na każd. etyk. re-prezent. Bez tego podp.—falsyfikaty. Po 40 k. ka-walek sprzedają wszystkie apt. skl. apt. i perfu Erye.

Reprezentant: Biedźwiedz, Warszawa, Graniczna 6. 1591

Dla dzieci, matek, rekon-walescentów, osób nerwo-wych i starców. **FOSMOZA** zapewnia prawidłowy rozwój krwi, kości i mięśni. Nie-zbędny pokarm dla dzieci w okresie ząbkowania i ro-snięcia. 3413

Liczne opinie pp. Lekarzy, Ordynatorów szpitali dołą-cza się do każdego pudełka. Dostać można wszędzie. **Cena pudełka 1 rb.**

B. PATZEROWA

Łódź Mikołajewska 31. Tel. 24—10.

poleca:

wyborowe masło, śmietanę, kefir, powi-dła, miód, kompoty, **chleb wiejski żytni i pszenny** i drób.

Ceny umiarkowane.

Ceny umiarkowane

„Maison Splendide”

ZAWADZKA № 6.

Paniom chcącym się tanio i wykwintnie ubrać, poleca się

Magazyn sukien damskich

Heleny Osuchowskiej

długoletniej krojczyni firmy Bogusław Herse.

5595

Zarząd Łódzkiej Rzeźni Miejskiej

poleca:

Skóry wołowe, krowie, cielęce, końskie suche i solone. Łój i szmalec topiony, do celów tech-nicznych. Krew suszoną na nawozy sztuczne. Maczkę mięso-kostną na karm dla ryb, drobiu i trzody. Włosień tapicerski dezynfekowany w kilku wyborowych jakościach i kolorach. Lód sztuczny po 15 kop. pud na miejscu bez odstawy.

445

Inżynierska № 1, tel. 46.

„ZYRRARDÓW”

Piotrkowska № 87. ☎ Telefon 24-26.

Wielka Gwiazdkowa Sprzedaż!

Bielizna damska:

Koszule dzienne i nocne, płóc. madpl. i batyst.

Pantafony z madapolamu i batystu

Kaftaniki „ „ „

Matinki „ „ „

Spódniczki „ „ „

Szafroki batystowe

Staniczki „

Combinaisons „

Kapy na łóżka:

tiulowe, wełniane i pikowe.

Bielizna kuchenna

Zarzutki

na kozetki.

Hafty szwajcarskie

Wyprawy ślubne od 100 do 5,000 rb.

Kompletne dla
wyprawki niemowląt.

Bielizna stołowa:

Garnitury stołowe lniane białe od 6 do 24 osób

Obrusy „ „ „ „ 6 „ 24 „

Serwety kolorowe

Garnitury stołowe do kawy „ 6 „ 24 „

Serwetki stołowe i śniadaniowe

Serwetki kolorowe

Ręczniki.

Bielizna pościelowa.

Materyały bieliźniane:

Płótna lniane — Prześcieradła

Madapolamy — Silesia

Płótna tyrolskie i szwajcarskie

Płótna polskie

Chyfony — Satyna

Nansuk — Batysty

Dreliszki na kałesony.

Bielizna męska:

Koszule dzienne, białe i kolorowe

Koszule nocne z kol. obsadką i bez

Kalesony z kolor. obsadką i bez

Półkoszulki

Kołnierzyki, najnowsze fasony

Mankiety

Krawaty krajowe i zagraniczne

Szaliki „ „ „

Szelki „ „ „

Spinki „ „ „

Pledy angielskie

Derki na konie.

3935

Kołdry:

atłasowe, jedwabne, satynowe
i wełniane, na wacie i puchu.

Kołdry pluszowe

w pięknych kolorach pastelowych.

Trykoty:

Pończochy damskie

Skarpetki.

Chusteczki

damskie i męskie,

płóciennie i batystowe,

białe, kolorowe i

fantazyjne.

Chusteczki

kolorowe fantazyjne

tuzin Kb. 1⁵⁵

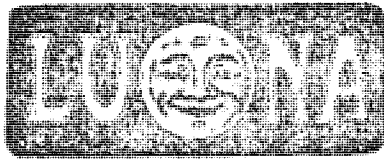
Chusteczki białe

lniane, po znacznie niższej cenie.

Firanki:

tiulowe szwajcarskie,
Irlandzkie, angielskie
i aplikacyjne.

W niedzielę, d. 15 i 22 grudnia r. b. magazyn otwarty od g. 1-6 p. p.

Od dziś do po-
niedziałku mie-
dzy innymi:

„NA BEZDROŻU“.

Sensacyjny dramat w 3-ch częściach, w wykonaniu pierwszorzędných austriackich artystów.

„HISTORIA PEWNEGO ROZWODU“.

Nader komiczna scena.

4722

Dlaczego ogrzewanie za pomocą gazu jest korzystniejsze od ogrzewania węglem?

Bo

5951

1. wymaga **niezmiernie małej obsługi**, przez co zyskuje się bardzo na czasie,
2. daje **nadzwyczajną czystość**, gdyż niema sadzy, popiołu, noszenia węgla, a tem samem i kurzu,
3. daje, dzięki nagrzewaniu najniższych warstw powietrza, stopniowo podnoszącego się i wypierającego zimniejsze warstwy, **równomiernie rozprowadzone ciepło** w całym lokalu,
4. można, **bez jakiegokolwiek straty czasu, w każdej chwili i bez jakiegokolwiek przygotowań**, uzyskać **najwyższy efekt cieplny**,
5. daje możliwość **najdokładniejszego regulowania temperatury** w lokalu, a tem samem niema powodu do nadmiernego nagrzania danego pomieszczenia,
6. **jesli pod względem higieny nie do zastąpienia.**

Największy wybór

pieców gazowych żebrowych
radjatorów gazowych
kominków gazowych
pieców gazowych z reflektorami
pieców kąpielowych na gazie i t. d.

dla ogrzewania mieszkań, sklepów, szkół, kościołów i t. d.
zawsze na składzie

W MAGAZYNIE Gazowni Miejskich w Łodzi

przy ulicy Targowej № 34.

KTO CHCE MIEĆ MASŁO

rzeczywiście czyste (naturalne krowie) niefałszowane i być przekonany, że otrzymuje towar bezwarunkowo czysty i zupełnie świeży, niech kupuje w firmie

Dom Handlowy „BRACIA KIESZKOWSCY”,

która sprzedaje masło tylko gwarantowanej czystości i znane ze swej dobroci.

4716

Ceny umiarkowane! — Towar wyborowy!

Piotrkowska 215.

Telefon 23—20.

TEATR „OPTIQUE PARISIENNE“.

Piotrkowska nr. 15.

Piotrkowska nr. 15.

NIEPRZEBACZONY GRZECH.

Dramat w 3-ch częściach, wykonany przez najlepszych artystów królewskiego teatru w Kopenhadze; długość obrazu 1,500 metrów. Demonstrowanie trwa 1 i pół godziny. I wiele innych zajmujących obrazów.

4714

Nad program: **WOJNA NA BAŁKANACH.**

Niechaj czytają cierpiący na bronchitis, katary i przeziębienia zadawnione.

Katar zaniedbany lub źle leczony przechodzi często w Bronchit, o ile nie staje się wprost grząlicą płuc. Zdarzają się wypadki, że paroksyzmy kaszlu są tak częste i gwałtowne, że wstrząsają całym organizmem; sen staje się niemożliwym, puls febryczny, najmniejsze wrażenie chłodu wzmagają cierpienia. Bardzo często następnie zjawiają się tuberkuly, które mnożąc się, niszczą płuca. Rychło płuca stają się ogniskiem mikrobow, szerzących w płucach tak zwane kawerny. Chory znika bez cierpienia, będąc ustawicznie w stanie przygnębienia. Wydzieliny z początku białe i pienne stają się stopniowo groźnymi i w ostatnim stadium choroby mają kolor szarawo-zielonawy. Życie takiego chorego jest tylko powolną agonią, człowiek gaśnie zdając sobie dokładnie sprawę ze swego stanu. Wobec tego niezmiernie należy się wystrzegać najmniejszego przeziębienia, szczególnie zaś, gdy zaczyna się bronchit. Już w samym zarodku należy zło silnie, nim wywiąże się poważna choroba; najlepiej dolożyć wszelkich starań, aby pozbyć się choroby na samym początku

Mikroby gruźlicy,

zniszczone przez kapsułki dziecięce Gayota.

Zażywanie kapsulek dziecięcych Gayota po 2—5 po każdym jedzeniu, wystarcza do wyleczenia w krótkim czasie najpoważniejszego kataru i najbardziej zadawnionego bronchitu. Zdarzały się nawet wypadki uleczenia zdeklarowanej gruźlicy, dziegieć bowiem wstrzymuje rozkład płuc przez tuberkuly, zabijając szkodliwe mikroby, stanowiące przyczynę tego rozkładu. Jest to bardzo proste i wytlamaczone. Najlepiej katar, o ile będzie zaniedbany, może przejść w bronchitis.

Dlatego też najlepiej walczyć z chorobą w samym jej zarodku, zażywając kapsułki Gayota, zawierające dziegieć, otrzymane ze specjalnego gatunku sosny morskiej, która rośnie w Norwegii. Kapsułki te przygotowują się podług przepisu samego wynalazcy Gayota, czem tłumaczy się ta okoliczność, że tylko te kapsułki są skuteczne, wszelkie zaś podrabiania są bezwartościowe. Kapsułki Gayota są okrągłe, wielkości grochu, dają się łykać z łatwością z odrobiną wody. Są do nabycia we wszystkich lepszych aptekach. Zachwalany w sprzedaży ten lub inny produkt, zamiast prawdziwych kapsulek dziecięcych Gayota, należy we własnym interesie odrzucić.

Zadajcie stanowczo, aby wam dano prawdziwe kapsułki Gayota. Aby uchronić się od wszelkich pomyłek prosimy zwracać uwagę na etykietę na flaconie. Na prawdziwych kapsułkach Gayota znajduje się napis wynalazcy Gayot grabem i tłustem pismem oraz podpis tegoż w trzech kolorach: fioletowy, zielony i różowy na ukos etykiety, również adres laboratorium: Dom Handlowy L. Frère 19. rue Jacob, Paryż.

Prócz tego należy pamiętać, że prawdziwe kapsułki Gayota nie są czarne, przeciwnie zaś nadzwyczaj białe i na każdej kapsułce odwrócony podpis „GUYOT”. Cena kapsulek Gayot 1 rb. 25 kop. za flakon.

Kuracja kapsułkami Gayot wynosi **mniej, niż 10 kopiejek dziennie**, a wyzdrowienie zapewnione.

P. S. Osoby, które nie mogłyby połykać kapsulek, mogą je zastąpić Smolą Gayota w stanie płynnym, biorąc to lekarstwo w szklance wody, lub innego płynu do picia, którego wleją zawartość jednej łyżeczki od kawy; skutek zbawienny tego środka będzie ten sam jak zażywanie kapsulek i uzdrowienie nastąpi niezawodnie.

Cena płynnego dziegciu GUYOT 1 rb. 10 k. za flakon.

Sprzedaż w składzie: Dom Handlowy L. Frère, № 19, ulica Jacob, w Paryżu i we wszystkich lepszych aptekach całego świata.

Do nabycia w większych aptekach i składach aptecznych.

3409

Ceny przystępne.

Stanisław Jaworski

dawniej

M. Sprzączkowski

Piotrkowska 54 róg Dzielnej. Telefon 529.

Egz. od 1879 roku. :: POLECA: :: Egz. od 1879 roku.

Wina szampańskie :: Owoce świeże.

WINA: węgierskie, francuskie, reńskie, hiszpańskie i krymskie.

Porter i piwo angielskie, porter i piwo stryckiego, piwo drozdowskie.

Koniaki, likiery, starki, sliwowice, oraz różne wódki krajowe i zagraniczne.

Towary kolonialne i delikatesy.

Pierniki toruńskie i krajowe.

KAWIOR astrachański, ryby wędzone i w konserwach.

Uznane bakalie. :: Owoce suszone.

Wielki wybór starych kuracyjnych win węgierskich, wytrawnych i maślaczy własnej pielęgnacji od lat 30.

Przy zakupie 10-ciu butelek wina 11-ta gratis.

Nie kupujcie Gramofonów

przy których trzeba zmieniać igły i które to strasznie niszczą płyty, gdyż są teraz

PATHÉFONY

które są najlepsze i najpraktyczniejsze bo

grają bez igieł głośno i nadzwyczaj wyraźnie.

Aparaty model „Junior“ bez płyt sprzedajemy na raty na warunkach najdogodniejszych, bo przy 6 rb. zaliczce po 25 kop. tygodniowo. Prosimy przyjść i przekonać się.

Każdy oryginalny Pathéfon jest zopatrzonej **marką fabryczną** umieszczoną obok. A więc wystrzegajcie się falsyfikatów.

Kto chce nabyć oryginalny Pathéfon B-ci Pathé to może dostać tylko w

Specyjalnym Składzie Pathéfonów

4005

Łódź, Piotrkowska № 118, I piętro.

Zjednoczone fabryki Wyrobow Ogniotrwałych dawniej C. KULMIZ

Towarzystwo z ograniczoną poręka.

Główna fabryka: Saarau pod Wrocławiem, założona w r. 1850.
Oddziały fabryk: Mark-Redwitz w Bawaryi i Halbstadt (Czechy).

Wyroby na wielokrotnych wystawach premiiowane.

Ogniotrwałe wyroby wszelkiego rodzaju;
Cegły szamotowe i Dinasowe;
Cegły odporne na działanie kwasów;
Płyty i Rurki.

Roczna reprodukcya około 120 milionów kgr. formowanych przedmiotów.—Robotników obecnie około 1,500.

Reprezentant na Łódź i okolice:

B. Łoziński, Łódź — Pasaż Szuica nr. 3.
Telefon 547. 1845

Miejski Zakład dezynfekcyjny

(ulica Łąkowa Nr. 27, telef. 1-99 lub 33.)

przyjmuje wszelkie przedmioty i rzeczy do odkażania w kamarach parowej i formalinowej, również podejmuje się odkażania mieszkań, zakładów naukowych, biur, składów, stajen i t. p. pomieszczeń, według taksy, zatwierdzonej przez Ministerium Spraw Wewnętrznych zgodnie z zawiadomieniem gubernialnego urzędu piotrkowskiego z dnia 11/24 lutego 1912 roku za № 1314.

4536

Najbardziej użyteczne

Podarki Gwiazdkowe

54

Materiały

na ubrania, palta, jak również Damskie Kostiumy

w bogatym wyborze po przystępnych cenach do nabycia

U

G. A. Restel i S-ka

SKŁAD SUKNA
100. PIOTRKOWSKA 100.

3591

Magazyn kapeluszy damskich

F. CHLEBOWSKIEJ,

istniejący od lat 10.

Poleca na nadchodzącą Gwiazdkę galanterię: kołnierzyki męskie i damskie, mankiety, krawaty, żaboty, szale wieczorowe, serdaki, rękawiczki, m. i d. chusteczki i wszystko w zakres galanterii wchodzące.

Benedykta № 85. ŁÓDŹ. Benedykta № 85.

Pierniki z rabatem!!!

K. Wolski

Łódź

Konstantynowska

№ 8

róg Zachodniej,

Poleca:

WINA

od 40 kop. do 15 rb. za butelkę, które za dobroć i czystość nagrodzono

Złotymi Medalami

na wystawie w Łodzi i w Rostowie n. Donem w 1912 r.

Miody staropolskie

Koniaki, Rummy,

Likiery, Wódki,

Portery

krajowe i zagraniczne

Pierniki ze znanym **Rabatem**

z firm: Złotego Ula, Mystkowskiego i Marschela.

Bakalje od 25 kop. za funt

Orzechy od 15 k. za funt

Towary kolonialne i delikatesy po obniżonych cenach w doborowych gatunkach.

Uwaga! OD WIN ustępuje 15 proc., do świąt wyłączając Szampańskie i Udzielne.

Filii nie posiadam.

Kawior Astraciński, Ryby wędzone i marynaty

Owoce świeże i suszone.

K T O

NA

GWIAZDKĘ

swoim blizkim lub znajomym prawdziwą chęć zrobić przyjemność, niech śpieszy do

FABRYCZNEGO

SKŁADU

PORCELANY

W niedzielę, dnia 15 i 22 b. m. magazyn otwarty od godz. 1-ej

Ć M I E L Ó W

W Łodzi, ul. Piotrkowska № 31. Telefon 11-80.

gdzie przygotowano niebywały wybór nowości, jako to:

Porcelanowe serwisy na 12 osób od Rb. 28 oraz Garnitury do kawy i herbaty,

Garnitury na umywalnie,

Szkló stołowe i kryształ,

Garnitury do piwa, likieru „Bowlę”.

Wazony, figury i akwarya.

Oryginalne wyroby japońskie „Mikado”.

Ceny fabryczne stałe.

UWAGA! Prosimy o łaskawe obejrzenie świeżo nadeszłych nowości, przy czym nadmieniamy, że zwiedzenie Magazynu do kupna nie obowiązuje.

8893

lecz tylko
Maggi
ego

buljon w kostkach
gdym ten jest
przecież najlepszy!

Wyższa szkoła kroju i szycia

„Józefiny”

Nagrodzona na wystawie praj kobiet w Warszawie—złotym medalem, w Belgii—srebrnym i dyplomami uznania.

Łódź, Piotrkowska № 34.

Kursy wyższe i niższe. Metoda kroju podług systemu francuskiego i angielskiego. Gruntowa nauka pasowania, mierzenia i upinania. Dla początkujących przygotowawczy kurs szycia. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Po złożeniu egzaminu w Cechu uczennice otrzymują patenty cechowe lub świadectwa prywatne. Krasy wieczorowe dla pracujących pod osobistym kierunkiem właścicielki.

3456

Na miejscu duży wybór manekinów.

Z początkiem stycznia 1913 r. zacznie wychodzić w Łodzi tygodnik ilustrowany, objętości 16 stron, prócz okładki, pod tytułem

„SATYR”

Wszystkim, zarówno w Łodzi, jak i na prowincyi pragnącym z-oznać się z tem pismem, przesyłane będą przez tydzień za wnesieniem 15 kop. wszystkie numery wraz z numerem noworocznym (zamiast prospektu).

Zapisy przyjmują się codziennie w kantorze drukarni J. Szczenińskiego, Piotrkowska № 118, oprócz niedziel i świąt, oraz w księgarniach i kantorach pism. Prenumerata wynosi: miesięcznie 40 kop., kwartalnie 1 rb., półrocznie 2 rb., rocznie 4 rb. Za odosłanie do domu 5 kop. miesięcznie.

REDAKTOR I WYDAWCA

W. GUTOWSKI.

5925